Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

1921 оной ... 21-нээ гарана | № 216 (14236) | 1973 оной сентябриин 13, четверг | Сэн 2 мүнгэн

Болгариин Коммунис партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь Болгариин Арадай Республикын Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Тодор ЖИВКОВТО

Болгариин Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Станко ТОДОРОВТО

СОФИ хото

Хүндэтэ нүхэр Живков!

Хүндэтэ нүхэр Тодоров!

Болгариин Социалис гүрэнэй эгээн хүндэтэ тэмдэгые— Болгариин Арадай Республикын Геройн нэрэ зэргэ намда олгоһон тухай мэдээсэлые, энээнтэй дашарамдуулан, Болгариин Коммунис партиин Центральна Комитедэй, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй ба Министрнүүдэй Соведэй намда эльгээһэн аха дүү ёоноой тон халуун амаршалгые ехэ баяртайгаар уттабаб. Хүндэтэ шагналай түлөө минии үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан тогтоон абахыетнай, хүндэтэ нүхэд болон аха дүүнэр, Таанадые гуйнаб. Энэ шагналыетнай коммунизм байгуулгын талаар Советскэ Союзай Коммунис партиин баримталан бэелүүлдэг хараа бодолые үндэрөөр сэгнэһэн, дэмжэһэн ябадал мүн гэжэ, агууехэ Ленинэй захяа заабаринуудые, КПСС-эй XXIV съездын һайшааһан амгалан байдалай программые дүүргэлтэ болгон, манай партиин, Совет гүрэнэй сэхэ шууд бэелүүлдэг эб найрамдалта социалис гадаадын политикыень үндэрөөр сэгнэһэн, дэмжэһэн ябадал мүн гэжэ тоолоноб. Энэ хүндэтэ шагнал хадаа совет хүн бүхэнэй зүрхэ сэдьхэлдэ тон дүтэ һанагдадаг, эбдэршэгүй бата совет-болгар хани барисаае, манай эсэгэнэрһээ, үбгэ эсэгэнэрһээ, элинсэг хулинсагуудһаа үг дамжажа ерэһэн, социализмын наран доро шэнэ, урдань үзэгдөөгүй хүсэтэйгөөр һалбаран мандаһан хани барисаае шэрээн батадхагша үшөө нэгэ һүлдэ мүн гэжэ тоолоноб.

Ленинэй парти, , тэрэшэлэн социалис аха дүүнэртээ, союзнигуудтаа ээм ээмээ ниилүүлэн ябажа, бүхы дэлхэйн түрүү үзэл бодолтой, эб этэй ажаһууха дуратай хүсэнүүдэй талархал болон дэмжэлгэдэ түшэглэн, социализмын илалта туйлаһан түрүүшын орон социализмын ба коммунизмын хэрэгэй түлөө, бүхы арадуудай 'сүлөөтэ, бэеэ дааһан байдалай, хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө, эб найрамдалай, сэсэн бодолой, үнэн зүб байдалай илан мандахын түлөө тэмсэлээ уласхоорондын харилсаанда бүри эршэмтэйгээр, сэхэ шууд ба хэлбэришэгүйгөөр үргэлжэлүүлхэ байха гээд Таанадые, нүхэд, КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй үмэнэһөө найдуулнаб. Энэ агууехэ хэрэгэй илалтын түлөө тэмсэлдэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулхаб гэжэ Таанадта, хүндэтэ ханинар болон соратнигууд, өөрынгөө зүгһөө хэлэхые хүсэнэб.

Советскэ Союзай, Болгариин Арадай Республикын арадуудай эбдэршэгүй хани барисаан үдэр бүри улам гүнзэгырэг лэ, бүри ехээр һалбаран мандаг лэ!

Георгий Димитровой алдарта партиин хүтэлбэри доро социализм байгуулха хэрэгтээ бүри ехэ, шэнэ амжалтануудые туйлахыень, аха дүү болгар арадта үнэн зүрхэнһөө хүсэнэб.

Хүндэтэ нүхэд. Таанадаа хани ёһоор тэбэринэб. Коммунис амаршалга хүргэгшэ **Л. БРЕЖНЕВ.**

1973 оной сентябриин 11.

БҮХЭСОЮЗНА СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНДЭ ҮРГЭН ДЭЛИСЭ

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

...ЙГША ОНДО РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, ...ВХОЗУУДТА НАМАРАЙ ПААР ХАХАЛХА ТУХАЙ

... 1974 ондо ороохо ...ай ургасые эрид дээ...ын тула газарай хүрь...сагтаа, һайн шанар...болдохо талаар нама...р ехээр хахалха гээшын ...ческэ тон шухала уд...ртай байһаниие хараа...ха, Буряадай АССР-эй ...нүүдэй Совет тусхай ...абаа.

...олой ёһоор, байгша ...публикын колхоз, сов...бүхыдөө 199.130 гек...рай паар хахалагдаха ...хай даабари үгтөөд, ...Хүдөө ажахын минис..., совхозуудай нэгэдэлэй, «Скотопром», «Свинопром», «Птицепром» трестнүүдэй ажахынуудта хубаарилагдаа.

Ажахы бүхэндэ сохигдоһон тарюанай һолоомые хаһа сагтань, һайн шанартайгаар хуряажа абаха, һүрилхэ, тиигэжэ намарай паар хахалха даабариие заабол дүүргэхэ хэмжээ абаха гэжэ Хүдөө ажахын министерство, «Скотопром», «Свинопром», «Птицепром» трестнүүд уялгалагдаа. Тарюалангай һолоомо суглуулха тусхай тракторна отрядые ажахы бүхэндэ эмхидхэхэ, тэдэниие хоёр халаанда хүдэлгэхөөр трактористнуудые табиха ёһотой гэжэ тогтоол дотор заагдана.

Намарай паар хахалха газартаа түрүүн минеральна үтэгжүүлгэ, наг шэбхэ оруулха, үдэрынь ургаса хуряалгада хүдэлһэн тракторнуудые һүниндөө хүдэлгэжэ, һолоомо суглуулха, намарай паар хахалалгада табиха байна.

Һолоомын хэр суглуулагдажа, һүрилэгдэжэ, намарай паарай ямараар хахалагдажа байһаниие, тракторист бүхэнэй халаанайнгаа даабариие хэр дүүргэгдэхые наринаар хинан шалгаха шухала гэжэ тогтоол соо хэлэгдэнэ.

Мүн намарай паарые һайн шанартайгаар хахалха, түсэбөө үлүүлэн дүүргэхын тула эндэ хүдэлһэн колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэдэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гэжэ аймгүйсэдкомууд, тэдэнэй хүдөө ажахын управленинүүд уялгалагдаа.

Тарюалангай һолоомо хаһа сагтань хуряажа абаһанайнь түлөө тэндэ хүдэлһэн колхознигууд болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ бүхыдөө һүрилһэн һолоомын 10 процентые, тиихэдэ хүн бүхэндэ 15 центнерһээ ехэ бэшые өөһэдтэнь түлөөһэгүйгөөр үгэхэ гэжэ совхозуудта зүбшөөгдэнэ, колхозуудта дурадхагдана.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ—ХҮДӨӨ АЖАХЫДА

...ОЛБОО БАРИСААМНАЙ БЭХИЖЭНЭ

ЛВРЗ-гэй главна механик, шефскэ туһаламжа хүргэхэ соведэй түрүүлэгшэ А. Л. Смирнов хөөрэнэ

...тоо толгой олошо...ашаг шэмыень дээшэ... хүдөө ажахын продукт ...ын түлөө оролдожо ... хүдөө ажахын хүдэл...дтэ туһаламжа хүр...хүдэлмэришэн ан...удэтэ уялга болонхой ...ай коллектив үнинэй ...эй.

...ай хүдөө ажахыда ...аламжа хүргэдэг, хү...ын машинануудай ...частьнуудые бэлдэ...шье захил дүүргэдэг ... хүдэлмэришэн анги бо...оз, совхозуудай та...й холбоо барисаань ...з. үргэдэнэ гэжэ хэлэ...

...ай коллектив холын ... аймагай ажалшадтай ... хойшо холбоо барисаа ...ой. Хүдөөгэй нүхэд за...ай байдал һайн мэдэдэг, ...эжэ байдаг. Заводой ...гшэд шефтээ абаһан ...удай хэрэглэмжэ, ...одорхойлхын түлэ хи... болоод лэ, совхозуудта ...ерэдэг.

...кэ туһаламжа үзүүлхэ ...одто табигданхай. Энэ ...мхидхэхэ, хүтэлбэрилхэ ...айгуулагдаһан. Соведэй ... заводой мэргэжэлтэд ... совхозуудай хүтэлбэри... зүбшэн хэлсэжэ, ...туһаламжын хэрэгтэй ...элирүүлнэ. Тиигэжэ ...ндэ хүдөөдэ барилга ..., хүшэр ажал онь...улха талаар хүдөөдэ ...шэ хүдэлмэри хэгдэнэ.

... жэлэй эхинһээ хойшо ... совхозуудта ямар юу...абди? Заводой коллек... социалис уялгын ёһоор ...мольский», Исэнгын...ейный», Яруунын, Ви... совхозуудта шефскэ ту...ха хүргэнэбди. Жэлэй ...һара соо хэдэн барил...гдээ. Тус бүридөө хоёр ...ан 7 гэр, нэгэ байра... 4 гэр баригдажа, тэндэ ...эй ажалшад орожо түб...

Мал ажалай, мүн хүдөө ажахын ондоо барилга бодхохо хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулнабди. 200 үнеэдэй байха байра, хашаа, гараж баригдаа. Витимэй совхозой кузнечно-гагнууриин ба механическа отделениие хэрэгтэй түхеэрэлгээр, зэр зэмсэгээр хангаабди. Гадна завод шефтээ абаһан ажахынуудтаа 4 станок, «Дружба» хюрөө, ондоо инструмент, материал үгэһэн байна.

Жэлэй дүүрэтэр хэхэ ажалнай үшөө ехэ. Аймагай түб — Нарһатада 400 һуурит

ай, харалгын заалтай соёлой ордон һаяар барижа дүүргэхэбди. «Комсомольский» совхоздо МТМ, гараж дулаасуулха түхеэрэлгэ тодхон хабсаргаха, капитальнаар заһабарилха гэжэ хараалаад, мүнөө энэ ажал хэгдэжэ байна. Исэнгын совхозой түб тосхондо клуб баригдажа дүүргэгдэхэ юм.

Совхозуудта эрхилэгдэжэ байгаа барилганууд дээрэ заводой 35 барилгашад ажаллажа байна. Тэдэнэр барилга хэхэтэй хамта малай үбэлжэлгэдэ бэлдэлгын, заһабариин ажал хэлсэнэ.

Заводой коллектив хүдэлмэришэн ангиин ёһо заншал хүдөөгэй нүхэдтэ дамжуулан үгэнэ. Ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ, хэрэгтэнь туһалнабди. Заводто үнгэргэгдэдэг ударнигуудай слёдто хүдөөгэй ажалшадые уринабди. Энэ жэлэй апрель соо болоһон слёдто совхозуудһаа 25 хүн ерэһэн байна. Тэдэнэр заводой цехүүдээр ябажа, хүдэлмэришэдтэй танилсаа. Хүдөөгэй ажалшадта бэлэгүүд, сувенирнүүд барюулагдадаг. Жэл бүхэндэ совхозой хэдэн хүдэлмэрилэгшэд заводтомнай, ерэжэ, ажалые эрдэм ухаанай үндэһөөр эмхидхэхэ, түрүү дүй дүршэлые халан абалсаха гуримтай танилсадаг. Заводой хүдэлмэришэд, совхозуудай түлөөлэгшэд һанал бодолоо андалдан хөөрэлдэнэ. Эдэ бүгэдэ холбоо барисаа бэхижүүлхэ, үргэдхэхэ хэрэгтэ бага бэшээр нүлөөлнэ гэжэ тоолонобди.

Ажахынуудта механизаторнууд, токарьнууд, гагнууршад, ондоошье мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд хэрэгтэй болодог. Совхозуудай гуйлтаар тэдэнэй эльгээһэн хүдэлмэришэдые иимэ мэргэжэлдэ һурганабди. Жэл бүхэндэ 40-өөд механизатор гагнууршанай мэргэжэл шудална.

Жэлэй туршада шефскэ ямар туһаламжын хүргэгдэхэ байһые элирүүлээд, энэ ажалаа социалис уялга абахадаа хараалнабди. Тиигэжэ энэмнай цехүүдэй, бүхы коллективэй заатагүй дүүргэхэ ёһотой даабари болоно ха юм. Социалис уялгын хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһаниинь жэлэй хугасаада хэды дахин шалгагдадаг. Заводой хүтэлбэрилэгшэд шефтээ абаһан ажахынуудтаа энэ жэл гурба дахин ошожо ерэһэн, уялгын дүүргэлтэ шалгаһан байна. Малай байра бариха энэ жэлэй социалис уялгаяа болзорһоонь урид дүүргээбди.

Хүдөө ажахын продукт абалгые ехэдхэхын тула оролдожо байгаа малшад, тарюашад, механизаторнуудай культурна эрилтэ хангаха гээшэ мүн лэ шухала хэрэг. Бидэнэр шефскэ туһаламжаяа үргэдхэхэ гэжэ бодомжолходоо, энээниие аргагүй хараадаа абанабди. Заводой уран һайханай агитбригада хүдөө тосхонуудаар ябажа, концерт харуулдаг, лекци, хөөрэлдөө үнгэргэдэг. Энэ жэлдэ агитбригадамнай хоёр дахин хүдөө гаража ерээ.

Гэр байра, малай байра бариха, ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулха талаар туһаламжа хүргэхэһөө гадна, хүдөө ажахын кампаниин халуун үедэ хүдэлмэрилэгшэднай совхозуудта ошожо, түл абалсана, тарилга хэлсэнэ, үбһэ тарюа хуряалсана. Ниитын малые үбһэ тэжээлээр хангаха хэрэгтэнь туһаламжа хүргэхын тула заводой 330 хүдэлмэришэд хүдөө гаранхай. Тэдэнэй 60 гараниинь механизатор мэргэжэлтэй юм. Эдэ хүдэлмэришэд Яруунын 7 колхоз, совхозуудта үбһэ хуряалсажа байна.

Энээнһээ урда жэлнүүдтэ хүдэлмэришэдые һэлгэжэ, үбһэ хуряалгада ажаллаһан хүнүүдые заводтонь бусаажа, тарюа хуряалсахын тула ондоо хүдэлмэришэдые эльгээдэг байгаабди. Энэ жэлдэ эдэл хүдэлмэришэдөө тэндэнь үлөөжэ, тарюа хуряалгада хабаадуулха гэжэ шиидээбди. Механизатор, хүдөө ажахын бусад ажал дүүргэхэ мэргэжэлтэй эдэ хүдэлмэришэд зарим дүй дүршэлтэй болоо, тиимэһээ бодото туһаламжа хүргэжэ гэжэ найдананабди. Хүдөө эльгээгдэһэн хүдэлмэришэдэймнай олонхинь һайнаар ажаллажа байна. Энээн тухай мэдээн Гүнэй, Исэнгын совхозуудһаа абтаа.

Хүдэлмэришэдһөө гадна заводой 12 автомашина хүдөө эльгээгдэжэ, тарюа шэрэлгэдэ хэрэглэгдэхэ юм.

Заводой коллектив энэ жэлэй социалис уялгаар хараалагдаһан туһаламжа саг болзор соонь хүргэхэ байһандаа найдана. Саг үргэлжын хүдэлмэри хэхэһээ гадна, энэ жэлдэ саг зуурын ондоо туһаламжа хүргэхэбди. Хүдэлмэришэднай эдэ үдэрнүүдтэ Загарайн аймагай Онохойн совхоздо хартаабха малтаха юм. Эндэ 60 гектар хартаабха хуряаха даабаритайбди.

Манай заводойхид хэрэгтэй бүхы ажал хэнэ гэхын аргагүй. Мал ажалай, мүн хүдөө ажахын хүшэр ажал оньһожоруулха хэрэгтэ саашадаа бодото туһаламжа хүргэхэ байһанаа хүдэлмэришэднай мэдэрнэ. Үбһэ, тарюа хуряалгын дүүрэхэдэ, барилга-хабсаралгын, оньһожоруулгын ажал түргэдхэхэ гэжэ хараалнабди.

Хяагтын аймагай «Родина» колхозой гурбадахи отделениин түрүү механизаторнууд И. В. Яковлев (зураг дээрэ зүүн гарһаа), Л. И. Михайлов гэгшэд тарюа хуряалга дээрэ һайнаар хүдэлнэ.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ХАРТААБХА ЕХЭЭР ТУШААНА

Хилээмэ талханай удаа хоёрдохи хоол гэжэ хүн зоной хэлсэдэг хартаабхые хуряаха, гүрэнөө худалдаха, тэрэниие городой магазинуудта гаргажа, хүн зондо наймаалха хүдэлмэри түлэг эхилээд байна.

Кабанскын аймагай «Шергинский» совхоз (директорынь В. И. Карпов) байгша ондо манай наймаанай эмхи зургаануудта 300 тонно хартаабха тушаахабди гэжэ хэлсээ баталхадаа түсэблэһэн байгаа. Мүнөө богонихон болзор соо 412 тонно хартаабха «Плодоовощторгын» организацинуудта оруулба.

Тэрэнэй 125 тонныень өөһэдынгөө ажахын автомашинануудаар зөөгөө, мүн 300 шахуу тонно хартаабха баржада ашажа, Сэлэнгэ мүрэнөөр Улаан-Үдэ хото эльгээһэн байна. Һаяшаг совхозойхид өөһэдынгөө абаһан уялгые дахин хаража үзөөд, түсэбһөө гадуур 800 тонно хартаабха тушааха зорилго табяа. Юуб гэхэдэ, энэ жэлдэ хартаабхын үндэр баян ургаса ургуулагдаа ха юм. Гектар бүриһөө дундаа зэргээр 150—160 центнер хартаабха абтана.

Мүнөө совхозой отделенинүүдтэ хартаабха малталга түлэг дундаа. Үдэр бүри хартаабха хуряадаг 8 комбайн хүдэлнэ. Илангаяа хура бороогой ажалыень һаатуулбашье, хартаабхын ургаса хуряалга урагшатай ябана. Бүхы 350 гектар хартаабхаяа богони болзорто хуряажа абахын түлөө эршэмтэй шангаар хүдэлнэ.

В. ЧУХОНОВ.
Улаан-Үдын «Плодоовощторгын» директор.

Ерэхэ жэлэй ургасада

Байгша ондо «Коммунизм» колхозой тарюашад 3 мянган гектарта намарай паар хахалха гэхэ гү, али энэнь нёдондонойхидо орходоо 1000 гектараар ехэ болоно.

Намарай паар элдүүрилгэдэ К-700 түхэлэй хоёр трактор табигданхай. Залаа-Үбэрэй 300 гектар тарюалан хахалагдаба. Механизаторнууд Базар Дондоков, Николай Зонцеев гэгшэд үдэрэй туршада 13 гектар хахалха даабаритай байһан һаа, энээнээ холо үлүүлэн дүүргэнэ.

Хараалһан даабариияа бодото дээрэнь дүүргэхын тула механизаторнууд тарюалан дээрэхи һолоомо суглуулха хүдэлмэриие эмхи гуримтайгаар ябуулхаар хараална. Ойрын үдэрнүүдтэ паар хахалха хүдэлмэридэ К-700 түхэлэй үшөө нэгэ, хэдэн гэнжэтэ трактор хүдэлгэгдэхөөр хараалагдана. Ерэхэ жэлдэ ороохо тарюанай баян ургасын түлөө тэмсэл «Коммунизм» колхоздо үдэрһөө үдэртэ шангадана.

А. ЕЛИСЕЕВ

Зэдын аймаг.

Л. И. Брежнев Афганистанай Республикын толгойлогшын тусхай түлөөлэгшэ Мухаммед Наимтай уулзаба

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев Афганистанай Республикын гүрэнэй толгойлогшо, премьер-министр Мухаммед Даудай тусхай түлөөлэгшэ Мухаммед Наимтай сентябриин 11-дэ Крымдэ уулзаба.

Эндэ болоһон хөөрэлдөөндэ: афган талаһаа — Афганистанай Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо С. В. Абдулла, совет талаһаа — СССР-эй МИД-эй Дундада Зүүн зүгэй оронуудай таһагые даагша В. И. Минин гэгшэд байлсаа.

Ким Ир Сен И. Т. Новиковтой уулзаа

ПХЕНЬЯН. (ТАСС). Корейн Ажалай партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, Корейн-Демократическа Республикын президент Ким Ир Сен КНДР-эй тогтоогдоһоор 25 жэлэй ойн һайндэртэ байлсахаяа совет делегациие толгойлжо ошоһон КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо И. Т. Новиковтой сентябриин 11-дэ уулзаа.

Советскэ Союзай ба КНДР-эй арадууд, партинууд болон правительствануудай хоорондын хани барисаа, харилсаа холбоое саашаданьбэхижүүлгын асуудалнуудаар, тэрэшэлэн хоёр талые һонирхуулдаг уласхоорондын хэдэ хэдэн асуудалнуудаар һанал бодолнуудаа хөөрэлдөөнэй үедэ зүбшэлбэ. Хөөрэлдөөн хани, халуун оршон байдалда үнгэрөө.

ТҮРҮҮШЫН МИЛЛИОНЕР

Карагандын областиин тарюалан дээрэ шэнэ газарай хоридохи ургасын түлөө тэмсэл түлэг дундаа ябажа байна. Эндэхи тарюашад мүнөө жэлдэ 34 миллион пүүдһээ бага бэшэ — түсэбтэ даабариһаа ниилээд ехэ ороохо тарюа гүрэндөө худалдаха гэжэ шиидэнхэй. Олохон ажахынууд тус бүридөө миллион пүүд тарюа гүрэнэй амбаарнуудта тушааха уялтануудые абанхай.

Нуринска районой «Индустриальный» гэжэ совхоз урдахи зорилгоёо түрүүлэн дүүргэбэ.

(ТАСС-ай корр.)

Караганда.

Саратовска областиин тарюалан дээрэ энэ жэлдэ һайн ургаса ургаа. Хоёр миллион гектар талмай газар дээрэхи тарюан мүнөө сохигдоод байна. Областиин тарюашад социалис уялгануудаар хараалагдаһан 1.100.000 тонно ороохо Эхэ орондоо тушаагаад байна.

Балаковска районой «Зоркинский» совхозой тарюашад ороохо тарюа худалдаха түсэбөө түрүүлэн дүүргэбэ. Тушаан абалгын пунктда 6640 тонно эрхим ороохон тушаагдаа. 10 мянган 360 тонно тарюан ороохо түсэбһөө гадуур худалдаха гэжэ тэрэ ажахын тарюашад шиидээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совхозой эрхим механизатор Николай Иванов. Тэрэ дүрбэ мянган центнер ороохо сохижо үрдеэд байна.

ТАСС-ай фотохронико.

...Улаан-Үдын аймагай «Коммунизм» колхозой тракторно-тарюан ажалай ...дахи бригадын тоо бүртгэгшэ Георгий Степанович Кузьмин тэжээл бэлдхэлгын үедэ ДТ-20 тракторта һуужа, үбһэшэдтөө гол...хоноор туһалһан байна. Тиигэжэ энэ нүхэрнай бүхыдөө 150 гаран гектарай ...сабшажа, 2000 шахуу центнер үбһэ хуряагаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүүшын тракторта Г. С. Кузьмин ажаллажа ябана.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

КПСС-эй XXIV СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

ХИНАЛТЫН АША ТУҺААР

Ниитын үйлэдбэриин аша үрые дээшэлүүлгэ олон шэглэлтэй байдаг. Тэдээн тухай партиин XXIV съезд дээрэ Л. И. Брежнев дэлгэрэнгыгээр тоггоходоо, үйлэдбэридэ хэрэглэгдэдэг түүхэй эд, материалнуудые гамтайгаар гаргашалдаг болохо, ажалай хүсэ, мэргэжэлтэдые зүбөөр хэрэглэхэ тухай онсолон тэмдэглээ һэн.

«Электромашина» заводой 1971—1972 онуудай түсэбэй зохёогдоходо, партиин энэ заабари харгада абан, ажалай бүтээсые 18 процентээр ехэ болгохо гэжэ хараалагдаһан байна.

Тус шиидхэбэриин бэелэлые манай заводой арадай хинагшад анхаралдаа абаад, тооложо үзэхэдөө, иигэжэ тодорхойлоо: ажалай бүтээсын 1 процентээр дээшэлүүлэгдээд байбал, үйлэдбэри жэл соо 178 мянган түхэригөөр нэмэхэ; гаргагдаһан продукциин үнэ сэнгые 1 процентээр доошолуулбал, 128 мянган түхэриг жэл соо алмагдаха; голодоһо гаргалгые 1 процентээр бага болгохо, 150 мянган түхэриг алмагдаха. Иигэжэ тооложо үзөөд байхадаа, заводой арадай хинагшад юунэй түлөө тэмсэхээ һайн ойлгожо абаа һэн.

Түбхын түрүүн үйлэдбэриин технологиие зүбөөр хэрэглэхэ, техническэ дэбжэлтын туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ, ажал эмхидхэхэ. Удаань хамаг юумэндээ — машина, түхеэрэлгэнүүд болон хэрэгсэлнүүдтэй наринаар хандаха шухала байна. Гадна үйлэдбэридэ хэрэглэгдэдэг түүхэй эдүүдээ гамнаха. Заводто арьбалалга хадаа эд бүхэнөө алмаһанай, голодоһо багаар гаргаһанай, материалнуудые зүбөөр хадагалһанай ашаар туйлагдадаг байна.

Энэ бүгэдые заводой арадай хинагшад шанга хиналтада абанхай юм.

Коммунист, арадай хинагша А. Ф. Щепин электромеханическа цехтэ ажалладаг юм. 8—12 миллиметрэй хабтагар түмэрөөр юумэ хэхэдээ, хайдаһа багаар гаргадаг болохын түлөө ехээр оролдоо. Тиихэдээ өөрынгөө гараар элдэб хэрэгсэл, хэб бүтээгээд, тэдэнэйнгээ аша үрэтэй байхалаар, заводойнгоо арадай хиналтын комитедэй, техническэ соведэй үзэмжэдэ табиһан байна. Тэрэнь һайшаагдажа, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэхэдээ, 1971—1972 онуудай туршада 30 тонно нимгэн түмэр алмагдаа.

Үйлэдбэриин нөөсэнүүдые зүбөөр хэрэглэхэ, арадай ажахыда алмалта, арьбалалтын журам шангадхаха тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай бэшэг манай Улаан-Үдын «Электромашина» заводой хүдэлмэришэдэй эдэбхи үүсхэлые улам эршэдүүлээ һэн. Энэ шухала хэрэгэй түлөө гансахан арадай хинагшад бэшэ, харин заводой бүхы хүдэлмэришэд, илангаяа коммунистнууд болон комсомолшууд тэмсэжэ эхилһэн байна. Тиигэжэ 1973 оной январьһаа 1973 оной июль хүрэтэр, үйлэдбэриин нөөсэнүүдые хэрэглэхэ ба алмалта, арьбалалта шангадхаха бүхэсоюзна харалгын үедэ, манай заводто 131 дурадхал оруулагдажа, тэдэнэйнь 119-ниинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээд, 69,8 мянган түхэригэй арьбалалта хэһэн байна. Бүхэсоюзна тус харалгын нэгэдэхи шатын дүнгээр манай заводой коллективтэ СССР-эй электротехническэ промышленностиин ба электростанцинуудай болон электротехническэ промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзай ЦК-гай нэгэдэхи мүнгэн шан олгогдоо һэн.

Туйлаһан туйлалтануудаа саашань арьбадхахын түлөө заводоймнай арадай хинагшад оролдоһон зандаал гээшэ. Тэдэнэр түрүү онол аргануудые бэдэрэгшэдтэ туһалдаг, дүй дүршэлыень тарааха хүдэлмэридэ хабаадана, эд болон материалнуудые гаргашалгые, дурадхалнуудай хэр зэргээр нэбтэрүүлэгдэжэ байһые хинана.

Арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүд Д. Ахмедшин, В. Васильев, Р. Ахмедшин гэгшэд электромашинануудай стартёрой шайбын шүрэб мүнхэдэг шэнэ дүрим зохёоһон байна. Тэрэнэйнь ашаар токарна, фрезерна, слесарна хүдэлмэринүүд үсөөн боложо үгөө. Тиигэжэ 10 мянган түхэригэй алмалта хэгдээ. Заводой хиналтын бүлэгэй гэшүүдэй дурадхалаар электромеханическа цехэй инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд (хүтэлбэрилэгшэнь Г. А. Соколова) электродвигательнүүдэй катушкануудые бөе бэеһээнь амяарладаг К-17 түхэлэй лаагые МЛ-92 түхэлэй лаагаар һэлгүүлхэ технологи зохёоһон байна. Тиигэжэ 5 хүн сүлөөлэгдөөд, ондоо ажалда ороо, үгышье һаа, 30 мянган түхэриг алмагдаа.

Хамаг бүхы хиналта, арьбалалтын хүдэлмэринүүд заводой хүдэлмэришэдэй социалис мүрысөөнэй ба коммунис ажалай түлөө тэмсэлэй дүримүүд дотор хараалагданхай байдаг. Тиихэтэй хамта ажал хүдэлмэриин, ажалай бүтээсын, үйлэдбэриин шанартайгаар бэелүүлэгдэхэ талада онсо анхарал хандуулагдадаг гээшэ. Жэшээнь, «Электромашина» заводоймнай АОЗ, ВАСО сериин 13 түхэлэй электродвигательнүүд гүрэнэй шанарай тэмдэгтэй юм. 1973 оной июньдэ тус тэмдэгэй олгогдоһоор 3 жэл хүсэжэ, Гүрэнэй шангай тэмдэгэй болзорые һунагаа. 13 түхэлэй электродвигательнүүдэйнгээ гурбан жэлдэ гүрэнэй шангай тэмдэгтэй байһанай ашаар заводнай жэл бүхэндэ 227 мянган түхэригэй нэмэлтэ олзо олодог байгаа. Энээнэй 100 мянган түхэригынь материальна урмашуулгын фондо үгтэжэ байдаг. Тиихэдэ манай заводой электродвигательнүүдэй шанар һайтай, удаан ашаглагдадаг байһанай ашаар арадай ажахыда 2 миллион түхэригэй амалта жэл бүри хэгдэнэ. «Электромашина» заводой продукци Болгари, ФРГ, ГДР, Турци, Польшо, Финлянди, Итали, МНР болон бусад гүрэнүүдтэ эльгээгдэдэг. Шэнэ электродвигательнүүдые зохёон бүтээһэнэйнгөө, технологическа шэнэ процессүүдые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэйнгээ ашаар манай заводой нилээд олон арадай хинагшад СССР-эй ВДНХ-гай алтан, мүнгэн, бронзо медальнуудта хүртэһэн байха юм. Тэдэнэй дунда эдэбхитэй нүхэд Нанзатов, Столяров, Кузьменко, Ахмедшин, Соколова, Гуэнванс, Чекалов болон бусад бии.

Улаан-Үдын «Электромашина», авиационно заводуудай арадай олохон хинагшадай хубиин дүнгүүд яһала ехэ болонхой. Тэдэнэй хүн бүхэндэ тусхай дэбтэр бэлэдхэгдээ. Жэшээнь, К. Н. Ивановой дэбтэр абажа харахада, электродвигательнүүдэй стартернуудые халаан хатаадаг пеэшэнүүдтэ нэмэлтэ оньһожоруулга хэһэнэйнь ашаар 3.472 түхэриг алмагдаһан байна. «Вихрь» гэжэ силос дарадаг комбайнда табигдадаг редукторнуудые бүтээхэдэ, токарна ехэхэн хүдэлмэри хэгдэдэг һэн. Нүхэр Иванов тусхай оньһожоруулга хэжэ, хоёр токариин хэхэ ажалые нэгэ токарь хэжэ шадахаар болгоо юм. Энээнэйнь ашаар К. П. Петровой жэлэй салингай хэмжээнэй мүнгэн арьбалагдаа.

Манай заводой арадай хинагшадай бусадшье олон эдэбхи үүсхэлнүүдые тоолохоор ааб даа. Зүгөөр тобшолон хэлэбэл, тэдэнь ажалай нөөсэнүүдые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ, хамаг бүхы материалнуудта гамтайгаар хандаха, гарза багатайгаар ехэ юумэ хэхэ мэтын шухала зорилгонуудта шэглүүлэгдэнхэй. Энэ ажал хэрэгтэ манай заводой арадай хинагшад саашадаашье амжалта туйлаха, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй оролдохо байха гэжэ найдагдана.

Н. ДЕМИН,
«Электромашина» заводой арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүн.

РОССИИН ЭГЭШЭД
республикану

ХЭЛЭҺЭНДЭЭ ХҮРЭНЭ

Татарай нефтянигууд ехэ һайндэр тэмдэглэжэ байна. Шугурово гэжэ тосхон шадархи скважинаһаа гушан жэлэй саада тээ промышленна түрүүшын нефть абтаһан юм. Тэрэ сагһаа хойшо энэ республика Эхэ орондоо 225 миллион тонно үнэтэ түлишэ үгэһэн байна.

Табадахи жэлэй шиидхэхы гурбадахи ондо республикын нефтянигууд 103,2 миллион тонно «хара алта» абаха уялгатай. Иимэ ехэ түлишэ ороной ямаршье район жэл соо абажа үзөөгүй юм. Абаһан уялгань амжалтатай бэелүүлэгдэнэ.

Республикын газай промышленностиин хүдэлмэр ажалай һайн дүнгүүд на. Тэдэнэр мүнөө сүү 100 мянган кубометр сэбһөө гадуур болбосор эльгээнэ.

Нефть болон газ олзо дээрэ эрдэм ба техник лалтануудые, автомат ба телевизионно хинал рэгсэлнүүдые үргэнөө лэһэнэй ашаар иимэ һ дүн туйлагдана. хэлэбэл, «Лениногорск гэжэ управленидэ ав хэрэглэһэнэй ашаар нуудай ажалай бүтээс хин дээшэлүүлэгдээ. болон цехүүдэй хоорон гэрһэн социалис мүры ашаг үрэ ехэ.

Н. ХАРИТОН
ТАСС-ай

ХИМИИН ГИГ ТҮРГӨӨР ХҮГ

Комиин автономито республикын Сыктывкарай лесопромышленна комплексын коллектив шухала зүйлэй продукци түсэбһөө гадуур гаргаха талаар абаһан социалис уялгануудаа болзорһоонь урид дүүргэбэ. Тиигэжэ тэдэнэр энэ жэлэй түсэбһөө гадуур 5 тонно саарһа хэрэглэгшэдтэ эльгээбэ.

Олон тоото научно-шэнжэлгын эмхи зургаануудай мэргэжэлтэдтэй бата бэхи холбоо барисаатайгаар ажаллаһанай ашаар картонно-саарһанай фабрикын ба бүхы комплексын хүдэлмэрилэгшэд ажалай иимэ илалта туйлаа бшуу. Анха түрүүн эндэ типографиин 2-дохи номерой саарһа гаргахаар хараалагдаһан байгаа. Тиимэ саарһан модоной зүйлөөр, сульфадай целлюлозоор хэгдэдэг юм. Теэд модоной зүйлнүүдые бэлдэхэ заводынь саг соогоо баригдаагүй байшоо. Тиихэдэ эндэхи орон соогоо ан рүүлэн типографиин номерой саарһа гаргаа технологи үйлэдбэридэ рүүлжэ шадаһан байна. саарһан ганса сульфа люлозоор хэгдэдэг юм.

Гол үйлэдбэриин ха һаа, энэ жэлдэ фурфурол гагдажа эхилээ. Тэрэ миин 100 ондоо матери лэдбэрилгэдэ хэрэглэгдэ Болзорһоо дүрбэн һараар ашаглалгада оруулагдаһан томат лини жэл соо 6 тонно фурфурол гарга

Газетын саарһа мантан томо фабрикын, рэ үйлэдбэрилхэ предпри барилга үргэлжэлһөөр.

В. ЛЕБЕД
ТАСС-ай кор

ТЕХНИКЭЕЭ зүбөөр ашаглана

Энэ намартаа хэды хура бороотэй байгаашье һаань, Башкирай полинууд дээрэ ажалай эршэ бишыхашье һуладанагүй. Республикын механизаторнууд машина, техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглахын түлөө ехэ оролдолго гаргана. Таряа хуряалга дээрэ 16 мянган комбайн, 20 мянган биль таһалгаряагүй, ехэтэйгээр хүдэлжэ байна

Гафурийска районой нууд гүрэндэ таряа түсэбтэ даабаряа тухайгаа бултанһаа түр элидхэбэ. «Победа» кол таряашад гектар бүриһөө да зэргээр 29 центнер хуряажа, абаһан уя амжалтатай дүүргэбэ.

Р. РУПЫШЕ
ТАСС-ай кор

БАЯН УРГАСА

Хойто-Осетиин садоводууд болон овощеводуудай ажалай халуун хаһа—яблока ба груша, помидор ба үтэрсэ хуряалга эхилбэ. Нютаг бүхэндэ хэзээ хэзээнэйхиһээ баян ургаса гаранхай. «Чермен» гэжэ совхозой коммунистнууд Прасковья Паклина, Роза Уртаева гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд гектар бүриһөө дунда зэргээр 300 центнер овощ хуряана. Ургасаяа һайнаар харууһалһанай ашаар тэдэнэр иимэ үрэ дүн туйлаба гээшэ.

Пригороднэ, Кировскэ, Ардонско районуудай ажахынуудай уһалагдадаг полинууд дээрэһээ огородой культурануудай үзэгдөө дуулдаагүй гаса хуряагдана. Алагир Дигорын ажалшад урдан һаа хоёр дахин ехэ овощ фрукт абана.

«Ир» гэжэ эдеэ хоолой лэдбэриин нэгэдэлэй хү рилэгшэд энэ жэлдэ 75 лион баанха фруктын ш овощой зүйлнүүдые гарга хараална. Мүнөө дээрэ миллион баанхань конвейер гаргагдажа, Баруун-Сибир Алас-Дурна зүгтэ эльгээг

Т. ЕФИМЦЕВ
ТАСС-ай корр.

МОРДВАГАЙ таряалан дээрэ

Мордвагай колхоз болон совхозуудта гэршүүхэ ба просой хуряалга эхилээ.

—Энэ жэлдэ хэзээ хэзээнэйхиһээ баян гэршүүхын ургаса гараа,—гээд Инсарска районой «Россия» колхозой түрүүлэгшэ Н. С. Ботов хөөрэнэ.—Даб дээрээ гектарай 29 центнер ургаса хуряагдана.

Ромодановска районой «Дружба» колхозой таряашад гектар бүриһөө 25—28 центнер гэршүүхэ хуряана. Энэ ажахын газар таряалангай хүдэлмэрилэгшэд сагай уларилай шье байгаа һаа, гэршүү лон просой баян урга ряадаг болонхой. Тиигэжэ бүри иимэ продукци гү худалдаха түсэбөө улүү

—Энэ жэлдэ просо ба шүүхэ гүрэндэ худалда сэбөө 2—2,5 дахин үл дүүргэхэ зорилготойбди, «Дружба» колхозой түрү шэ К. В. Кошкин хөөрэн

Ковылкинска, Ичалко Ромодановска болон бусад нуудай олонхи ажахынуу тар бүриһөө 25—30 цен просо хуряана.

М. ХВАСТУНОВ
ТАСС-ай корр.

АЖАЛАЙ БААТАРНУУДТА АЛДАР СОЛО!

Очерк

ОРЬЁЛ ӨӨДЭ

Нёдондо зунай аадма халуун нэгэ үдэр һэн. Наранай шарахашье гээшэнь тэнсэлгүй. Нэгэ юумын һүүдэртэ орожо, ойро зуурашье һаань һэб гэхэ гэхэдэ, дүтэ нааша нэгэшье модо, бургааһан харагданагүй. Тойроод мүндэгэр сагаан гүбээнүүд, талын элдэб таршаа хорхойнуудай пиршаганалдаха абяан шэхэндэ хажараар дуулдаха юм.

Халуунда ядарһан хонид үни хада бэлшэхээ болишонхой, монсогойржо хургашоод, халашаһан газар унхидажа, хүбхэр-хүбхэр гэтэрээ уухилалдана.

Гасарун Лубсанович хургашаһан хонидоо нэгэ-нэгээр түлхихэ тооной байраһаань хүдэлгэжэ, һэрюу татажа байһан Зэдэ гол тээшэ нэтэрүүгээр тууна. Хонишоной хоёр һаншагаар хүлһэниинь зурын гоожоно.

— Эдэ хонидые доро голдо оруулаагүйдэ энэ халуун соо талада хургаабди гэжэ бэсэ зобоохо, үдэшэ болотор эдеэлхэшьегүй. Уһанай эрьедэ һэрюун газарта ошобол, шанга халуунай буурамсаар, өөһэдөө бэлшэшэдэг юм, — гэжэ тэрэ намда ойлгуулба.

Тэрэ зуниинь айхабтар халуун ган гасуур боложо, бүхэли зун соо дуһалшье бороо ороогүй, адууһа малай бэлшээри халсагай сагаан добо болошоо. Ороохо таряанай ургасашье тэрэ жэлдэ биратай гараагүй һэн.

Энээниие юунэй түлөө дурданабши гэхэдэ, Зэдэ, Борьёогой хонидынь үбэл, зунгүй үбдэгсөө хагда ногоон соо умбан бэлшэжэ ябадаг, тэндэхи хонишод ямаршье хашалан зоболонгүйгөөр хурьга олоор абадаг, нооһо ехээр хайшалдаг гэжэ зариман һанадаг байна. Тэрэшье тиимэ бэшэ даа. Хоёр-гурбан жэл болоод лэ, Зэдэдэ хабартаа, зунэй эхээр ган гасуур дайралдажа, сабшалан, таряалан, бэлшээриинь хатаажархина. Һүүлэй хоёр жэлдэ удаагаар үер боложо, баһал һайн сабшаланиыень, тэжээлэй ургамал тариһан газарыень уһан абашоо. Борьёогой совхозой түрүү хонишод Дмитрий Свистунов, Гасарун Рабдаев, мүн «Коммунизм» колхозой суута хонишон, Социалис Ажалай Герой Гомбо-Сурун Цыремпилова гэгшэд үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ эхэ хонин бүхэндөө оройдоол 50—60 килограмм үбһэ эдюулжэ, ондо оруулба.

Тиигээд ерэхэдээ, эдэнэр имагтал өөһэдынгөө эсэшэ сусашагүй үнэн, шударгы ажалай ашаар, халуун эрмэлзэлээрээ, шадамар бэрхээрээ эрхим амжалта туйлана. Ондоо тусгаар «нюуса» эдэндэ байхагүй. Бэлшээриингээ муушье һаань, бүхы арга боломжые хэрэглэн, хонидоо һайнаар адуулжа, искусственна аргаар үрэжүүлхэ болоторынь хүсэ шадал гүйсэд абхуулжа шадана. Үбэлдөөшье намарайнь хүсые алдахуулангүй хурьгалуулна.

Үбһэ тэжээлэй дутамаг, хүйтэн ута хүшэр үбэлжэлгын болоошье һаань, энэ жэлдэ Рабдаевтанай даадаг отарада зуун эхэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 136 хурьгад абтаа ха юм.

Энэ хүниие үнинэй танихаб. Задарюун томо бэетэй гушаад һайсахан гарамгай наһанай, ходо хээрэ нара һалхинда ябажа, хүдэр хара болоһон шарайтай энэ хүниие эгээн түрүүн харахадаа, түбэһэн бэрхэшээлдэ тунхарихагүй, хүшэр хүндэ хүдэлмэридэшье диилдэхэгүй хүн ха гэжэ абаһаар ойлгохоор байгаа һэн. Тэрэниие харахадаа, хэдышье шанга һалхи шуурганда һугархагүй шэлдэн хатуу, жагсаһан шэнэһэн модон юундэшьеб һанаандам ороодхёо бэлэй.

Жэлэй ямаршье сагта тэрээнтэй уулзахада, ган гасуур болоо, үбһэ тэжээлээр дуталдажа зобонобди, бэрхэтэй хүндэ байна гэжэ олон табан юумые дурадхахыень нэгэтэшье дуулаагүйб. Ёһотой ажалша бэрхэ хүн гээшэмнай сагай уларил муу байгаа, амжалта туйлахыемни иимэ тиимэ юумэ һаад хэбэ гэжэ хэзээдэшье шалтагаан бэдэрдэггүй. Хүшэр хүндэ сагай ушарха бүринь, лэ улам абьястай, хүсэ шадалаа гамнангүй, бүхы ухаан бодол, мэргэжэл шадабаряа гарган хүдэлдэг бшуу.

Үнгэрэгшэ хабар нүхэр Рабдаевай даадаг отарада хүрөө һэмди. Түрүүшын зүлгэ ногоон хагданай узууровр һаял ходоро харбан гаража, үбэр майла газарай үлэ мэдэг ногоорж байһан үе һэн. Харьялма урасхалтай Зэдэ голой уһан зузаан мүльһэн хүшалтаяа задара түрижэ байгаа бэлэй. Гасарун Лубсанович хэдэн зуун хурьгадай шэхэ дүлиирмэ маараландааһаа ойро зуура холодожо, хадахан минутын туршада Зэдэ голой эрьедэ зогсоно.

— Багахан үхибүүн ябахадаа, үетэнөөрөө энээхэн ганга эрье дээгүүр нилээд наадаһан газарни гээшэ. Мүнөө голой мүльһэниһөө һалахыень, энээхэн доброр түрүүшын ургын гарахые хараха тухамнишье болоогүй. Хурьгадай үдэр, һүнигүй адхаржа байхада, һайханиие һанаха сүлөө байгаагүй. Энэ хабартаа телевизорэй хажуудашье ошоогүйби. Заримдаа үдэшэ, үглөө, үдэшье боложо байһаниие мэдэхээ болихош, — гэжэ тэрэ хэлэнэ.

— Бүхы 551 хонидһоомнай аяар 750 шахуу хургадай «адхаршоод» байхадань, хоёр гаршни үсөөдөөд, үнөө хэды гартан һайб гэхээр болохол. Хоёр һүгадаа нэгэ доро дүрбэн хурьга барьяад, эхыень бэдэржэ ябахаш, — гэжэ Татьяна Ванчиковна нүхэрынь энеэбхилэн хэлэхэ юм.

Ленинэй ордентэ Борьёогой совхозой бэрхэ хонишон Гасарун Рабдаевта юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэй хабар нээрээшье бэрхэтэйхэн байгаа. Үбһэ тэжээлэй хомортон, саһа ехэтэй, хүйтэн үбэл, хабарынь шье хожом болотор ёһоор дулаараагүй, майн эхээр ехэ саһа ороһон жэлдэ зуун хонин бүриһөө 136 хурьга абажа томо болгохо гээшэмнай амархан хэрэг бэшэ һэн. Гансашье мүнөө жэлдэ бэшэ, һүүлэй табан зургаан жэлдэ тэрэнэй ажалайнь үрэ дүн улам улам дээшэ боложо байна. Жэшээнь, 1968 ондо зуун эхэ хонин бүриһөө 110 хурьга абаһан һаа, 1969 ондо — 112, 1970 ондо—117, 1971 ондо—120, харин нёдондо—124 хурьга зуун эхэ хонин бүриһөө абаа.

— Үбһэ тэжээлээршье элбэг бэшэ байгаат, бэлшээритнайшье уйтан, байратнайшье хуушан. Теэд хайшан гээд иимэ һайн үрэ дүн туйлана гээшэбта? — гэжэ би тон сэхэ руунь асуубаб.

Гасарун Лубсанович урдаһаам бага мэхэтэйшэгээр энеэбхилэн хараад, олоншье юумэ бодожо байнгүй иигэжэ хэлэбэ:

—Би республикын, аймагайшье хонишодой суглаануудта оло дахин хабаадааб. Ендэр дээрэ гаража, дүй дүршэл тухайгаа хөөрэхэдөө, хонишон бүхэн лэ, шагнажа һуухада, «гол юумэн—ажал, эсэшэ сусашагүй ажал» гэжэ хэлэдэг юм. Энээндэшье арсалтагүй даа. Үнэн зүрхэнһөө оролдожо хүдэлөөгүйдөө хайшан гээд һайн үрэ дүн туйлахабши, аргагүй. Би энээн дээрэ үшөө ажаллахаһаа гадна, һураха, түрүү дүй дүршэл шудалха гээд нэмэжэ хэлэхэ байнаб. Мүнөөш үдэр һүнигүй, унтан хэбтэнгүй хүдэлжэ, хүниие гайхуулха, гансахан улаан гараар мунхижа, юумын урда орохо саг бэшэ. Эрдэм наукын, түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые шудалха, өөрынгөө мэдэрэл, мэргэжэлые дээшэлүүлхэ, саг үргэлжэ һураха, ухаагаа һайса гүйлгэхэ хэрэгтэй.

Нээрээшье, тэрэ иигэжэ миил гоё үгын тула хэлэнэгүй. Хонишон болоһон түрүүшын үдэрһөө хойшо урдань трактор, машина шудалһандаал адли (энэмнай олон жэлдэ механизатораар хүдэлһэн хүн) хонидые хайшан гээд адуулхаб, эдеэлүүлхэб, уһалхаб гэжэ үнинэй бэрхэ хонишодой дүй дүршэлые ходо адаглан хаража, залхуугүйгөөр асуухынгаа хажуугаар, зоотехниин, ветеринарна эрдэмэй заабариие ехэл анхаралтайгаар шудалдаг, эрдэмтэ мэргэжэлтэдэй хэлэһэн үгэ бүхэниие досоогоо хадуужа абадаг һэн. Мүнөөшье гэртэнь ороходо, хони үсхэбэрилгэдэ хабаатай элдэб олон номууд шкаф сооь эб эбээрээ табяатан, ямар нэгэ зоотехник, ветеринарай библиотекэһээ дутуугүй байдаг. Тэрэнэй хөөрэхыешье шагнажа һуухада, эхэ хонидой хайшан гээд ототой болодог, үрэнь досоогоо яажа бүрилдэдэг бэ, хонидой хурьгэ хаяхагүйн, дутуу түрэхэгүйн тула яажа харууһалхаб, хурьгадай үбшэлхэгүйн тула юу хэхэб гэжэ юрэдөөл нэгэ жиирэй мэргэжэлтын зэргэ лаб мэдэхэ байна.

Хоёр-гурбан жэлэй саада тээ совхоздо бүхы эхэ хонидые хабар, март соо хурьгалуулдаг болохо гэхэдэ, зарим үнинэй хонишод энээндэ дурагүйшэг, хабар хонидоо тураажархёод, үбһэ тэжээлээ дууһажархёод, яажа түл абаха зонбибди. Хабарай хурьгад жэжэ байха гэлдээ һэн. Тиихэдэнь Гасарун Лубсанович иигэжэ хэлэбэ:

— Хабар лэ хурьгалуулдаг болоо һаамнай, алишье талаараа дээрэ. Нэгэдэхеэр, үбэлэй хүйтэндэ хурьга абаха дулаан байраар дутанабди. Нарай түлнай хүйтэ абажа, олоороо гарьална. Хоёрдохёор, август соо хонидоо заатагүй үрэжүүлхэ гэжэ хүсэ шадал ёһоор абаашьегүй һаань, үрэжүүлнэбди. Хүсэд таргалаагүй хонид хээлиеэ һайн бариннагүй, тэрэнь досоогоо тарашана гэжэ һананаб.

Тиигэжэ хэлэхэдэнь буруу гэхэ хүн олдоогүй һэн. Үнэхөөрөө, хонид эгээл август, сентябрь, октябрь соо сабшалангай хэнзэдэ, талха тарья, зеленкын һуурида адуулагдажа, эгээл һайн хүсэ шадал абана, таргаяа хүсөөнэ ха юм. Удаань октябрь, ноябрь һарада үрэжүүлхэдэнь, булта һайн ототой болоһон, олониинь эхирлэхээр хээлитэй болоно бшуу. Гансахан энэ жэлдэ Гасарун Рабдаевай отарада 200 гаран хонид эхирлээ. Мүн эндэхи хонишод Дмитрий Свистунов, Балда-Нима Гомбожапов гэгшэдэй отарануудта бүхы хонидойнь хахадһаа олонхии эхирлээ.

— Үбһэ тэжээлээр дутамаг жэлдэ хабар болотор хонидоо яажа тураангүй байлгажа шаданабта? — гээд асуубаб.

— Адуулганайл хүсэн ааб даа. Таряанай һуури, һайн хагдатай газар бэдэрээд лэ, бүхэли үбэл, хабар сула адуулжа гаранаб. Бэедэнь дулаан байхынь тула хонидтоо бүлеэдхэһэн уһа уулганабди, — гэжэ тэрэ харюусана.

Энэ хонишоной үшөө нэгэ һайн талань юуб гэхэдэ, гансахан өөрынгөө урдахи ажал хараад ябадаггүй. Өөрынгөө мэдэһэн, ойлгоһон юумые залуу хонишодто заажа үгэхэ, һургаха гэжэ оролдодог. Нёдондо тэрээнтэй суг залуу хүбүүн Борис Норбоев хүдэлөөд, дүй дүршэлдэнь һуража, мүнөө өөрөө бэеэ даагаад, ондоо отара абанхай. Гасарун Лубсанович совхозойнгоо арадай хиналтын комиссида оролсожо, үбэлжэлгын, үрэжүүлгын, түл абалгын эхилхын урда совхозойнгоо хонишодто я б а ж а шалгалсадаг, дутуу дундыень элирүүлдэг, тэрэниие усадхахадань туһалдаг. Ниитын ондоошье хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг байна.

Нэгэтэ республикын түрүү хонишодой зүблөөн дээрэ тэрэ иигэжэ хэлээ бэлэй:

— Залуу хонишод энэ ажалай бүхы орёо нарин онол оншые олохо, мэргэжэхэ, дүршэхын тула хэлэн жэд хүдэлдэг байна. Тиигэжэ, зобохододжол амжалта туйлатарнь нилээд саг ошоно. Зариманиинь һүүлдэ урмаа хухараад, энэ ажалдаа дурагүй болоно. Иимэ юумын болохогүйн тула түрүү хонишод өөһэдынгөө дүй дүршэлые «дороо дараад» һуухагүй, залуушуулые шефтээ абажа, мэргэжэл шадабаряа дамжуулха, түрүүшүүлэйнгээ тоое түргэн олошоруулха ёһотойбди.

Тээсгэн тэрэниие Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан, нютагайнь хүн зон халуунаар амаршалаа, ажалдаа үшөө ехэ амжалта туйлахыень хүсөө.

— Татьяна нүхэрни намһаа урид Герой болоһон юм. Бинь тэрэнээ һаял хүсэбэ гээшэб, — гэжэ тэрэ энеэбхилэн байгаа бэлэй. Ушарынь юуб гэхэдэ, эдэмнай 11 үхибүүдтэй айлайхи бшуу. Хоёр ехэ басагадынь институтда, табан үхибүүд һургуулида һурадаг, дүрбэн багань гэртээ.

Һаяхан аймагай хонишодой зүблөөн дээрэ Гасарун Лубсанович үгэ хэлэхэдээ, ямаршье хонишон оролдожо хүдэлөөд, эрдэм наукын, түрүү дүй дүршэлэй туйлалтые һайнаар шудалаад байгаа һаа, зуун эхэ хонин бүриһөө 136-һаа байха 150—170 хурьга абажа шадаха аргатай гэжэ хэлээ. Өөрөө иимэ үрэ дүн туйлажа шадахашье байха. Тэрээн тээшэл эрмэлзэнэ ха юм.

М. НАМЖИЛОВ,
манай тусхай корр.

ҺАРААР УРИД ДҮҮРГЭБЭ

Һаалишан бүхэн оролдостойгоор ажаллажа, абаһан түсэб, даабаряа амжалтатайгаар дүүргэхын тула үдэр бүри эршэтэйгээр хүдэлхэ, харууһалжа байһан үнеэн бүхэнөө зүбөөр эдеэлүүлэн һаахые оролдохо ёһотой гэжэ хэндэшье мэдээжэ ааб даа. Зунай шэмэтэй ногооной хаһада ехэ һүнэй түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Хүрбын совхозой һаалишад оролсожо, дээшэлмэл социалис уялга абаһан юм. Хэлэһэн үгэдөө хүрэхын тула ажахын үнеэшэд габшагай бэрхээр ажаллаа гэжэ онсо тэмдэглэхэ шухала.

Тус ажахын һаалишад юһэн һарын туршада гүрэндэ 548 центнер һү худалдаха байһан һаа, энэ һарын эхиндэ тэдэнэр 5514 центнер һү бэлэдхэлэй пунктда ябуулаа. Һү һааха, гүрэндэ тушааха түсэбөө һаалишад ноябрь һарада дүүргэхэ хараа зорилготойгоор оролдожо байнхай.

«Георгиевский» совхозой һаалишадай ажал хэрэгынь мүн лэ урагшатай һайн гэхэ хэрэгтэй. Һаалишад юһэн һарын туршада 4700 центнер һү гүрэндэ худалдаха түсэб, даабарила 91 центнерээр улүүлжэ шадаа. Ажахын малшад нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо һү һаалияа 1226 центнерээр нэмээжэ шадаа.

Сентябрь, октябрь һаранuудта үнеэдээ һайнаар адуулжа, һү һаалияа доошолуулхагүй гэһэн хараатайгаар эдэ ажахынуудай һаалишад ажаллана. Ехэ һүнэй түлөө тэмсэл эндэ үргэлжэлһөөр.

Г. ХАГОЕВ.

Хори.

АЙМАГАЙ МЭДЭЭЖЭ ХОНИШО

Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой коммунист Даша-Нима Сундуев Зина нүхэртэеэ хониндо 14-дэхи жэлээ хүдэлжэ ябана. Тэдэнэй даажа абаһан отарада 900 толгой зуһаг хонид тоологдоно. Дүй дүршэлтэй болоһон хонишон Даша-Нима Будневич хонидоо зүбөөр харууһалха, эдеэлүүлхэ асуудалда онсо анхарал табидаг. Тэрэ байгша ондо хонидһоо 3300 килограмм нооһо хайшалха түсэбтэй аад, 6600 килограмм хайшалжа абаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: коммунис ажалай ударник, аймаг соогоо мэдээжэ болоһон хонишон Д-Н. Сундуев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

…АЙХАН ХЭРЭГТЭ УРЯАЛНА

…техникын туйлай ехэ … болон социальна … хадаа ажалша зоной … болон мэргэжэлэйнгээ … эрдэмээ дээшэлүүлжэл… бадкана. hүүлэй … ургажа ябаа үетэнэй hу… шэнэдхэн хубилгаха … горитой юумэ хэгдээ. … хадаа КПСС-эй XXIV … шиидхэбэриин нэгэ … бэелүүлhэн ушар …

…КПСС-эй болон Совет заса… …гөө арадай гэгээрэлдэ … ехэ анхарал хандуу… байдаг гээшэ ааб … залуушуулай бүгэдэ нии… hуралсалда оролгые тү… тухай, техническэ мэр… олгодог hуралсалые hай… тухай, дээдэ hур… хүдэлмэриие сааша… бүри hайн болгохо тухай …-эй ЦК-гай, СССР-эй …рнүүдэй Соведэй тог… тэрэниие гэршэлнэ. … hаяхан КПСС-эй ЦК, …-эй Министрнүүдэй Со… «Хүдөөгэй юрэнхы эрдэ… hургуулиин хүдэлмэриин …боломжые саашадань hай… хэмжээнүүд тухай» тогтоол баталаа. Эдэ бу… тогтоолнууд хадаа хоорон… холбоотой, арадай …ые, эдир үетэниие ху… бүри hайжаруул… зорилготой.

…Хүдөөгэй hургуули тухай … абажа харабал, ху… …тагуудта оршодог үдэ… болон заочно … эрдэмэй» hургуулиин … бии байгаа ду… усадхаха, hурагша… hуралсалай, коммунис ху… …тын шанарые hайжа… зам хараалаа. hаяын …тэ хүдөөгэй hургуу… хүдэлмэриин арга болом… бии болгохо, мүнөө үеын … тааранги гоё hайхан …, интернат, багшана… барюулха, hуралсалай кабинет, библиотекэ, техническэ хэрэгсэл олоор гаргаха гэхэ мэтын хэмжээ ябуулганууд тогтоол дотор хараалагданхай. Тиихэдээ совхоз, томо колхоз бүхэн өөрын дунда hургуулитай байбал hайн гэжэ хэлэгдээ.

Хараад үзэе. 1980 он болотор гүрэнэй гаргашаар 7 миллион хүнэй hууритай hургуули орон доторнай баригдаха юм. Тиихэдээ hургуулиhаа холо гэртэй 772 мянган үхибүүн интернадта байрлаха аргатай болохо, харин бусад hурагшад хэшээлдээ түлөөhэгүй унаагаар абаашуулагдадаг байха. 6,5 миллион дүрбэлжэн метр ниитэ талмайтай hайн байрануудые хүдөөгэй багшанар абаха. Мүн өөрынгөө үүсхэлээр hургуули, интернат, багшанарай гэр барижа байhан колхозуудта ехэ хүнгэлэлтэ, туhаламжа үгтэхэ; тэрэ хэрэгтэнь барилгын материал, 15 жэлэй болзортойгоор кредит үгтэхэ гээшэ. Тиихэдэ багшанарай ажабайдал hайжаруулагдаха, hайнаар хүдэлхынь тула тэдэнэй теоретическэ болон методическа бэлэдхэл дээшэлүүлэгдэхэ, бэе махабадайнь элүүр энхые хамгаалха талаар ехэ юумэ хэгдэхэ юм.

Республика доторнайшье hургуулиин барилга үргэдэхэ юм. Юhэдэхи табан жэлэй үедэ хамта дээрээ 9.900 hурагшадай багтахаар hургуули, 1,5 мянган хүүгэдэй байрлахаар интернат, ниитэдээ юhэн мянган дүрбэлжэн метр талмайтай болохоор багшанарай гэр баригдаха хараатай. Партийна болон совет эмхинүүд, арадай гэгээрэлэй зургаанай хүтэлбэрилэгшэд хараалагдаhан түсэбэй бэелүүлгые наринаар хинажа байха зэргэтэй. Тиихэдэ СССР-эй Верховно Соведэй VI сесси дээрэ арадай гэгээрэл тухай асуудал алишье талаhаа зүбшэн хэлсэгдэжэ, «Арадай гэгээрэл тухай ССР Союзай болон союзна республиканuудай хуули гаргаха гол дүримүүд» баталагдаа hааб даа.

Юрэнхы эрдэмэй дунда hургуули, техническэ мэргэжэл олгодог ущилищи, техникумүүд болон элдэб училищинууд бүгэдэ ниитын дунда hуралсалые бэелүүлхэ юм гэжэ хуули гаргаха гол дүримүүд соо хэлэгдэнэ. Бэелүүлэгдэжэ байгааша түсэбтэ табан жэлэй 2,5 жэл соонь арбан миллион залуу хүн дунда эрдэмтэй болоо. Орон доторнай найман класс дүүргэhэн hурагшадай 88 процент дунда эрдэм абахаар hуралсалаа үргэлжэлүүлдэг болоо.

Ленинскэ национальна политикын илан мандаhанай ашаар 50 жэл соо манай республикада соёл гэгээрэл аргагүй ехээр хүгжөө гэжэ мэдэнэбди. Республикымнай 569 hургуулида 169,5 мянган үхибүүд hурана ха юм!

Эндэмнай бүтэдэ ниитын найман жэлэй hуралсал бэелүүлэгдээ гэхэдэ болохо. Тиигэжэ залуушуулай бүтэдэ ниитын дунда hуралсал бэелүүлхэ арга боломжо бии болоо.

Буряад орондо hургуулигүй hуурин гэжэ үгы болонхой ха юм даа. Бүхы hургуулинин хахадhаа олонхинь дунда ба найман жэлэй юм.

Мүн баhа республика доторнай 11 мянган хүниие hургажа байдаг, техническэ мэргэжэл олгодог 34 училищи бии, мүн тусхай дунда 23, дээдэ дүрбэн hургуули тоологдоно.

Эдэ тоо, баримтанууд ходол дурдагдадаг юм бээз. Зүгөөр табан хургаа дараад тоолохорхихоор тоотой hургуулитай байhан хизаар нютагай шарайн ямараар хубилhые hанан-hанан омогорхохоор бэшэ гү?

Мүнөө hуралсалай шэнэ жэл эхилээд байна. Арадай гэгээрэл тушаа гаргаhан түүхэтэ документнүүдые августын зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэhэн багшанар түрэл Коммунис партиингаа табиhан агуу ехэ зорилгые бэелүүлхээр бэлэн байhанаа мэдүүлээ.

Гэхэтэй хамта, арадай гэгээрэл тушаа табигдаhан зорилгые дүүргэхэ хэрэгтэ ниитын өмхинүүд, ажахынууд, предприятинууд ехэ туhа хэхэ уялгатай. Өөрынгөө уялгые hайн ойлгодог, hургуулида туhалдаг ажахынууд, предприятинууд Буряадтамнай бии. Жэшээнь, Баргажанай аймагта ниитын үүсхэлээр hургуули шадарай хоёр интернат (120 хүнэй hууритай), 140 хүнэй багтахаар гурбан столово, хоёр спортзал, hуралсалай хоёр мастерской, зуун үхибүүдэй хоёр саад, багшанарай 17 байра баригдаа.

hурагшадай ерээдүйн мэргэжэл шэлүүлхэ хүдэлмэри hүүлэй үедэ эдэбхитэйгээр ябуулагдадаг болоо. Юуб гэхэдэ, дунда hургуули дүүргэhэн залуушуул дээдэ hургуулида булта гансата орожо шадахагүй гэжэ мэдэнэбди. Тиимэhээ hургуулида hуража байха үедэнь арадай ажахын алибаа hалбарида хүдэлжэ шададаг байхаар бэлдэхэ гээшэ мүнөө сагай эрилтэ мүн.

Энэ талаар Буряадай АССР-эй зарим hургуулинууд өөрын дүршэлтэй боложо байна. Жэл бүри олон hурагшад hуралсал-үйлэдбэриин бригадада ябажа, ажалда дүршэнэ. Жэшээнь, нёдондо 25 мянган үхибүүдые гулидхаhан 315 бригада эмхидхэгдэhэн байгаа. Үхибүүдэй гараар 1300 гектар газарта куузику, 160 гектарта овощ, 876 гектарта хартаабха ургуулагдаа hэн. Дүшэн найман мянган шубуун хүүгэдэй гараар тэжээгдээ.

Жэл бүри хэдэн зуугаад hурагшад хонинoй нооho хайшалалсадаг, үбhэ тэжээл бэлэдхэлдэ хабаададаг.

Мухар-Шэбэрэй аймагай Хонхолын дунда hургуулиин hурагшадай бригада 1962 онhоо хойшо олон hалбаритай болгогдонхой: тэдэнэр эдир малшад, шубуушад, таряашад гэжэ илгардаг юм. Ехэшүүл болон эдиршүүлэй хоорондо үе дамжалгын ёho заншал бэелүүлэгдэнэ. Жэшээнь, 4—6-дахи классуудай hурагшад сэсэг, овощ, таряа ургуулха талаар колхозой поли дээрэ туршалгын хүдэлмэри хэдэг. Ахамад класста ороходоо, оньhожоруулагдамал ажалда хамжуулагдадаг.

Үнэнииень хэлэхэдэ, эдир туршалгашадай ажал наадан бэшэ. Тэдэнэй дурадхалаар колхоз куузикуе газартань сэхэ таридаг болоо. Тиигэжэ тэрэ ажалда бага хүсэн гаргагдадаг болоо, харин ургасань рассадаар ургуулhанhаа доро бэшэ.

Анхандаа Хонхолын hургуулиин үйлэдбэриин бригадын гэшүүд байhан найман хүниинь агроном, юhэниинь зооветеринарна мэргэжэлтэд, дүрбэниинь инженер, хорин найманиинь механизатор болонхой юм.

Иимэрхүү жэшээ республика дотор олон олдохо даа.

Арбаад мянган багшанар hуралсалай ээлжээтэ жэлые эхилээд хүдэлжэ байна. КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолнууд эдир үетэниие эрхим hайнаар hургахыень, хүмүүжүүлхыень совет багшанарые уряална бшуу.

Д. ЦЫРЕМПИЛОВ,
КПСС-эй обкомой наука болон hуралсалай зургаануудай таhагые даагшын орлогшо.

СССР-ые хамгаалхаар, ажал хэхээр бэлэн

«СССР-ые хамгаалхаар, ажал хэхээр бэлэнби» гэhэн ГТО-гой шэнэ комплексын нормо тушаалга Яруунада ямараар үнгэргэгдэжэ байнаб?

Бүхы дээрээ 4616 хүн энэ комплексын нормонуудые тушаахаяа стартда гараад, оройдоол 172-ынь значогто хүртэхэ болоhон юм. Энэмнай точ бирагүй тоо, баримта гээшэ.

Хэрбээ шанарайнь талаhаа хараа хада ямар хаб? 172-ой 43-ниинь алтан, 129-ниинь мүнгэн значогто хүртэhэн байна. Энэ яhала hайн дүн болоно. Теэд ГТО-гой шатануудаар баримталан хараад үзэхэдэ, бүхы дутуу дундануудынь тобойсо гараха юм. 10—13-тай — 58, 14—15-тай — 57, 16—18-тай — 64 хүн значогуудые абаа. Харин 19—39 наhатай эрэшүүлэй, 19—34-тэй эхэнэрнүүдэй тоонь даншье hаа үсөөн. Тэдэнэй оройдоол гурбан хүн значок абаа.

Тиихэдээ гансал hургуулинуудта энэ хүдэлмэри ябуулагдана гэжэ ойлгохоор. Тиибэшье зарим hургуулинуудта нэгэшье значкист бэлдэгдээгүй.

Нарhатын, Гүндын, Эгэтын адагай дунда hургуулинуудта энэ хүдэлмэри яhала урагшатайгаар ябана. Бүхы аймаг соо бэлдэгдэhэн ГТО-гой значкистнууд эндэ хэбэртэй.

Харин Комсомолой, Нисэнгын, Мужыхын, Романовкын, Тэлэмбын дунда hургуулинуудта энэ шухала хүдэлмэри юундэ тоогдоногүй гээшэб? hургуулинуудта, мүн колхоз, совхозуудта, эмхи зургаануудта физкультурна ба спортивна хүдэлмэри эрид hайжаруулха эрилтэ табигдана.

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ

ЗАЛУУШУУЛАЙ БАРИЛГА ДЭЭРЭ

Дунай мүрэнэй эрьедэ, Козлодуй хото шадар гурбан жэлэй саада тээ залуушуулай национальна барилга эхилээ hэн. Эндэ Болгариин энергетикын ерээдүй — атомна түрүүшын электростанци барилга мүнөө түлэг дундаа. «Козлодуй» гэжэ атомна электростанци барилга дээрэ совет мэргэжэлтэд хүдэлэлсэнэ. Совет мэргэжэлтэд лэ шухала корпуудайнь проектые бүтээгээ, станциин барилгада ехэ туhа хүргөө. Түхеэрэлгэнүүдэй ехэнхи хубинь Советскэ Союзhаа асарагдаhан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совет болон болгар мэргэжэлтэд нэгэдэхи турбина хабсаралга дээрэ ажаллажа байна.

БТА—ТАСС-ай фото.

Ази, Африкын уран зохёолшодой V конференци

Гуразада АППАРАО

«ЭНЭДХЭГЭЙ ЭХЭ ОРОНШОДТО»

Энэ шүлэг хадаа гайхамшагта энэдхэг уран зохёолшо, Энэдхэг ороной шэнэ, реалис зохёолой hуури табигшадай нэгэн, оюун бэлигтэ драматург, поэт, публицист Гуразада Аппараогой зохёолойнь дээжэ болоно.

Солото Рабиндранат Тагорой үеын нүхэр, энэдхэг зонойнгоо эрхэ сүлөөгэй, гэгээрэл хүгжэлтын түлөө зоригтойгоор тэмсэгшэ Гуразада Аппарао энэ шүлэгэйнгөө шудхамал сэхэ мүрнүүд соо түрэл орондоо түрбэлгүй дуратай байhанаа, оронойнгоо улад зондо, ажалшан түмэндэ, тэрэнэйнгээ үни холын соёл болбосоролдо, уран оюунда шүтэдэг байhанаа харуулхаhаа гадна, олон сая ажалша зонойнгоо хүсэ шадалда, Энэдхэг Эхэ оронойнгоо сүлөөтэ hайханаар hалбаран хүгжэхэ ябадалда тунхаришагүйгөөр этигэдэг байhанаа батална.

Эдэ шүлэгүүдэйнь аянгата, уряалта бадагууд хүгжэм дээрэ оруулагдажа, уран зохёолшын түрэhэн гараhан хизаар — Энэдхэг ороной зүүн эрье хүдөөгэй Андхрэ нютагта уладай сэдьхэл татаhан hүлдэ дуун боложо таранхай. Телугу гэдэг зоной хэлэн дээрэ анха зохёогдоод, Энэдхэгэй бусад хэлэнүүд дээрэ оршуулагдаhан энэ суута шүлэглэл мүнөө бүхы Энэдхэгтэ дуулагдажа, тиигэжэ орон түрынгөө гэгээн hайхан ерээдүйе магтаhан уран зохёолшын hанал бодолые үнэн сэхэ ажалаараа бэелүүлхэ ябадалда туhална.

Энэ шүлэг Алма-Атада болоhон, Ази, Африкын оронуудай уран зохёолшодой V конференци дээрэ шахаа тангариг шэнгеэр дууллдана.

* * *

Набшаhата Энэдхэгтээ, нүхэдүүд, дурлагты —
Наранай гэрэлдэ шэнгеэр шүтэгты!
Хабарай нарандли, халуутай юм оромни,
Хайрата нютагтам мүргэхэдөө, нүхэдни,
Үндэр үндэр үгэ хүүрээ бү барагты —
Үгэ үлүү, ажал бүтээл хэрэгтэй гээд мэдэгты.

Гар урашуул Энэдхэгтэм тоогүй юм —
Газар хахалагшад, дархашуул, hнилүүршэд.
Этигэл, хүсэлынь тэдэнэйм мүнөө хүсэлдөө юм. —
Эхэ оронойнгоо үнэн хүбүүниинньби гээшэд
Орон түрэеэ үлзы жаргалда, алдар солодо
Оруулхаяа тэдэнэр шуhаа татан оролдоно.

Хилэн Энэдхэгтээ, нүхэдүүд, дурлагты!
Хэды олон аймшагтай бузар үйлэнүүдые,
Хэды ехэ шуhа, үлэсхэлэн, гээгдэлнүүдые
Хэмгүйгөөр үзөө гээшэб оромни, мэдэгты!
Хэбтэhэн нойроо сэлмээhэн арадни түргөөр
Хэтынгээ заяанда шармайгаал тогтонгүйгөөр.

Харгы дээрэмнай хатуу жэлнүүд үшөөл бии гээ,
Харин ажалаараа хаалтануудыень хамхалхабди —
Зол гээшэ анзаhаар, ээрсэ гээр олдодог гээ,
Зон гээшэ зоригоороо диилэдэг, — биднэш илахабди.
hүлдэ hайхан хүсэлөө буладай хүсөөр шэрээе,
hүмбэр уула, hүн далай тогтоон хүгжөөе.

Аласаймнай хүсэн — арадаймнай ажал соо:
Анханай эхэ оронщо юм hаа, ши одоо,
Арюун нангин энэ нэрээ хэндэш бү hайрха,
Ажал бүтээлээл ши олон зондо hайрха, —
Үнэн хэрэг, багашье hаа, үндэр хараатай, —
Үгэ үсөөн аад, бүтээл ехэтэй ябажа hураарай!
Энэдхэг оронoo золтой байг гээд ойлго, —
Энэ тэрэ хара бодолоо хая саашань хоггүй!
Хамаг зоной хамтын зол — манай зорилго…
Хазагай, хулгай, hалгай зангаа хая баггүй!
Хомхойрхо гээшые харгы дээрэhээ зайлуулая,
Хорхойтохо гээшые сэдьхэл соohoo хайлуулая!

Хубалза-баяшуул, хүрөө болоо танда,
Хурим түрэ ордон соогуураа хэхээ болигты, —
Үргэн зон үрн шэрээв нэхэжэ танда
Үтэр ерэхээр бэлэн болоол, ойлгогты.
Түүхын мөөрые түргэдхэхэ ехэ хүсэн бии —
Түмэр хатуу балсан, хүсэн зорит бии!

Оюун Энэдхэгтээ, нүхэдүүд, дурлагты,
Угай нангин газарайм алдар соло дуулагты! —
Дархан солыемнай дэлхэй дүүрэн мэдэхэ,
Тадж-Махалhаа hайхан юумэн үгы юм гэхэ, —
Теэд ерээдүйн ордонhоо hайхан юу байхаб?
Тиимэ гэшэгүй нарата ордон бодхоохобди, — гайхал!

Урдань баясаха юумэн манда юрэ байгаагүй,
Улаяа гэдэргээ бү харагты, халтад гэhээр лэ,
Уран, залуу үетэндөө найдагты, hэжэглэнгүй,
Ухаа мэдээ алдан бү тэбдэгты, зүгөөр лэ, —
Агуу сагай алхаса улам түргэн эршэдээ,
Агшанш зуура гээгдээ hаа, хүсэхэнь бүри бэрхэтэй!
Ямба зэргын, шажан мүргэлэй илгаа
Ябад гээд лэ манда үшөөл үзэгдэнэ, —
Хорото могойдли, хоро шараяа бусалгаад,
Ходо үhөөрхэл, хёморол маниие hэндэнэ, —
Арад зон, сэдьхэлээ нэгэдэн, тэгшээр жагсагты.
Али бүхы хэрүүлээ хэтэ заяандань хаягты!

Амгалан нэгэдэл агаардли манда хэрэгтэй,
Арюун ерээдүйнгөө эбтэйгээр байгуулагты,
Сэхэ нүхэдөө гулидхаад, дайсадhаан бү ябагты,
Сэдьхэл зоргоороо үсэд, омогоор байгты,
Гималайн саhанhаа сагаан, сэбэр ябагты,
Гал хяhаhаа халуун, заанhаа тэсэмгэй байгты!

Зол жаргал олохонь амар хэрэг бэшэ,
Зонойнгоо байдал шэнэлэн, сэсэгээр шэмэгты,
Калькутта, Мадрас, Бомбейдэ гал бадараг гэжэ,
Хаба хүлhээ гамнангүй хамтаараан хүдэлэгты, —
Уладай зүрхэнэй уян, баян болохын тулада
Ушааг соохи галаа унтараангүйгөөр удхала!

Түрэл Энэдхэгтээ, нүхэдүүд, дурлагты,
Түүхэтэ санскрит хэлэн дээрэ түрынгөө дуу дуулагты!
Манай Гитын мүнхэ юрөөлнүүд бэелэг лэ,
Манай Ганг, Джамна мүрэнүүд эршэдэг лэ, —
Урданай суута гуулин, шулуун угалзанууд
Уладайм урые, ухаанайнь сэсые гэршэлэг лэ!

Замдаа гараашад үнгэрhэн замаа бэшэ,
Заяанайнгаа ерээдүй зол жаргалай мүшэ
Кералhаа абаад, Шенджаб хүрэтэр жэрылгэ,
Хэмгүй үргэн энэдхэг хизаараар тэниилгэ!
Түрэл ороноймнай байгаа ли, хэды баяншь hаа,
Түмэн зонойнь зүрхэд сэнгүй үнэтэйл юунhээш hаа!

Тэдэнэй хуби заяанай түлөө барандаа
Тэмсэхэбди, эхэ ороншод, бүхы наhандаа.
Ерэхэ залуу үетэмнай хэзээш мартахагүй
Ехые эхилhэн бидэ бүгэдын оролдолгы, —
Эхэ оронoo улам дээгүүр алдаршуулхал,
Эгүүрндэ мүнхөөр хүгжөөн, гоёон hуухал!

Оромнай угай хүсэтэ шэнгеэр бодохол,
Ургасатай, hүүдэртэй, хангалтай гоё болохол, —
Зүгөөр хуушанайнь үндэhэн бүри гүнөөр ургахал,
Зүрхэднай улаан дүлэндли сэсэглэн хангалтахал!
Үсэд ажалнай үрэ болбосоролоор үрэжэг лэ,
Үнэн хэрэгнай үеын үедэ хүгжэг лэ!

Уран зохёолнай — удхаша шубуундли болог —
Уулын модоной оройн сэсэглигтэ уургайлаг,
Урдын, мүнөөнэй, ерээдүйн баатарнуудай соло
Омог бүргэдэй ниидээн дундуур дуудаг! —
Үүлэ мана сүмэ харбан гэрэлтэг лэ.
Үргэн оронoo үрэ жэмэсээр шэмэг лэ!

Ц. ГАЛСАНОВ оршуулба.

…АЛХИНАЙ ХҮСЭ ХЭРЭГЛЭЛГЭ

МОСКОВСКО ОБЛАСТЬ. Манай дэлхэй дээрэ hалхинай хүсэ туршалгын ори гансахан полигон эндэхи …стринскэ райондо оршодог. Эндэ хүдөө ажахые оньhожоруулгын бүхэсоюзна институдай агрегадууд туршагдадаг. Энэ хүдэлмэриие техническэ эрдэмэй доктор Я. И. Шехтер хүтэлбэрилнэ.

Эртэ урда сагhаа хойшо hалхинай хүсэн хүдөө ажахыда хэрэглэгдэдэг байhан. Теэд тэрэ hаял hүүлэй сагта дахинаа hэргээгдэжэ эхилhэн гээшэ. hалхинай хүсые арадай ажахын олон hалбаринуудта хэрэглэжэ, олон миллион түхэригэй олзо олохоор байна. ФРГ, Канада, США болон бусад гүрэнүүдтэ hалхинай хүсэ хэрэглэлгэдэ ехэ анхарал хандуулдаг байна. Хэдэн арбан гүрэн манай орондо бүтээгдэhэн hалхинай хүсэ хэрэглэхэ түхеэрэлгэнүүдые худалдан абаха дуратай байhанаа мэдүүлээ. Энэ түхеэрэлгэнүүд дэлхэй дээрэ эрхим гэжэ тоологдодог.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: (дээрэhээ доошоо): туршалгын үе; түхеэрэлгые лаборатори соо туршалга; шэнэ проект бэлдэгдэнэ.

ТАСС-ай фотохронико.

НОГООН УНИВЕРСИТЕТ

Германиин Демократическа Республикада Лейпцигhээ холо бэшэхэнэ, Макклееберг хотодо үнгэргэгдэдэг «Агра» гэhэн заншалта выставкые «ногоон университет» гэжэ нэрлэдэг юм. Выставкэ дээрэ ажалай шэнэ туйлалтанууд харуулагдадаг байна. ГДР-эй 400 кооператив, арадай ажахы болон эдеэ хоолой промышленностиин предприятинуудай социалис мүрысөөндэ туйлаhан амжалтанууд, хүдөө ажахыда хими хэрэглэхэ, оньhожоруулха талаар СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай шэнэ туйлалтанууд харуулагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совет «К-700 тракторта шагталагдаха Веймарска комбинадта бүтээгдэhэн плуг.

АНД—ТАСС-ай фото.

АНХАРАГТЫ: hонирхолтой дүй дүршэл!

АША ҮРЭ ЕХЭТЭЙ ШЭНЭ ТҮХЕЭРЭЛГЭ

Хартаабха хуряадаг ККУ-2 «Дружба» түхэлэй [illegible] най урда захын транспортерой хүдэлмэриин болзорые Могилевско областиин Климовичскэ районой «Милославичи» совхозой зэhэбарилгын мастерскойе даагша Г. В. Афанасов гурба үлүүтэй дахин утадхаhан байна. Юрэнхыдөө шулуутай, хатуу хүрьhэтэй газарта 10—15 гектар дээрэhээ хартаабха малтан абаhанай hүүлээр комбайнай энэ транспортер элэжэ hаладаг байhан юм. Тиихэдэнь тэрэниие шэнэлхэ гү, али hэльбэн заhаха ушар гарадаг байгаа. Шорой шохой болон хартаабхын түмhэнhөө транспортерой нугышахагүйн тула Г. В. Афанасов тэрэнэй тэгэн дунда тулаад байха ролик табиба. Энэ орёо бэшэ түхеэрэлгэ комбайн бүхэндэ горитой ехэ мүнгэ алмаха арга олгоо. Эгээн гол шухала юумэниинь юуб гэхэдэ, хуряалгын техникэ hайнаар ашаглаха арга олгоhон байна.

Мүнөө Климовичскэ районой бусад олохон ажахынуудай хартаабха хуряадаг комбайнууд Г. В. Афанасовай түхеэрэлгэнүүдээр хангагданхай.

(ТАСС-ай корр).
Климовичи хото,
Могилевско область.

НЕФТЕХИМИИН ТҮБ

Венгриин Арадай Республикын Ленинварош хотодо нефтехимиин томо түб баригдажа байна. Советскэ Союзай туhаламжаар баригдажа байhан энэ түб олефин гаргадаг болохо юм. Пластмасса хэхэдэ хэрэглэгдэдэг энэ үнэтэ түүхэй эд 1975 онhоо хойшо Советскэ Союз руу эльгээгдэхэ. Олефин абаhанайнгаа түлөө СССР бэлэн болоhон продукциингаа зарим хубиие ВНР эльгээхэ гэhэн хэлсээтэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой барилга дээрэ.

МТИ—ТАСС-ай фото.

ЭРХИМЛЭГШЭНЬ ОЧКОГООР ҮЛҮҮ

ФУТБОЛ

Баруун, Зүүн Сибириин хото городуудай стадионууд дээрэ үнгэргэгдэhэн долоон нааданай дүн хаража үзэхэдэ, айлшаар ошоhон гурбан командын футболистнууд талмайн эзэдые шүүжэ гараба. Эдэнэрнай хэд бэ гэхэдэ, манай «Сэлэнгэ», Владивостогой «Луч», Шэтын футболистнууд болоно. Манай «Сэлэнгэ» Прокопьевскын «Шахтёрые» 0:2 гэhэн тоотойгоор шүүжэ гарахадаа, аяар дүрбэн hуури урагшаа дабшаба. Нүгөөдэ — «Луч» командын футболистнууд Томскын «Томлес» командада айлшалаа. Мүн эндэ айлшад 0:1 гэhэн тоотойгоор шүүжэ гараа. Манай хүршэнэр — Шэтын футболистнууд Новосибирскын «Чкаловец» командын стадион дээрэ наадаа. 90 минутын туршада эдэнэр наадахадаа 1:1 тоотойгоор уулзалгаяа түгэсхэжэ, нэмэлтэ сагта наадаба ха. Тиихэдэ айлшадай футболистнууд мэргэн байжа, талмайн эзэдые 4:5 гэhэн тоогоор диилэхэдэ, нэгэ очко өөртөө бэшүүлhэн байна.

Благовещенскын «Амур», Урда-Сахалинай «Сахалин» команданууд үнгэргөөд ябаhан дүрбэн уулзалгадаа «бүдэрhөөр бүдэржэ», гэдэргээ сухариха баатай болоо. Өөрынгөө стадион дээрэ наадаhан Барнаулай «Динамо» Эрхүүгэй «Аэрофлот» командые 1:0 тоотойгоор шүүхэдээ, мүрысөөнэй таблица толгойлбо. Мүнөөдөө долоон командын футболистнууд адлихан очконуудтай болонхой, түрүү hуури буляалдажа эхилбэ. Мүрысөөнэй таблица толгойлhон «Динамо» команда нэгэл очкогоор түрүүлээд ябана. «Сахалинай» футболистнууд Красноярскын «Автомобилист» командада айлшалhан байна. Талмайн эзэд эдэнэрээ 1:0 гэhэн тоотойгоор шүүжэ гарахадаа, хоёр hуури урагшаа дабшаба. Харин «Сахалин» команда хоёр hуури гэдэргээ сухарихаhан байна юм.

Ангарскын «Старт» команда оорынгоо стадион дээрэ Хабаровскын футболистнуудтай наадаhан байгаа. Тиихэдэ талмайн эзэд айлшадаа 3:0 гэhэн тоотойгоор шүүжэ табихадаа, мүн лэ хоёр hуури урагшаа дабшаба. Братскын «Сибиряк», Петропавловск-Камчатскын хотын «Вулкан» командануудай наадан хойшолуулагданхай. Эдэнэрэй наадан октябриин 11-дэ үнгэргэгдэхөөр хараалагдаба.

Манай «Сэлэнгэ» команда удаадахи наадаяа Благовещенск хотын «Амур» командын стадион дээрэ сентябриин 15-да үнгэргэхөөр аян замаа үргэлжэлүүлбэ.

Уншагшадай анхаралда мүнөөдэрэй байдалаар мүрысөөнэй таблица толилогдобо.

Команданууд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бүмбэгэ		Очко
1. «Динамо»	23	12	1	10	53:45	33:18	25
2. «Сэлэнгэ»	23	11	2	10	45:37	22:15	24
3. «Вулкан»	22	8	8	6	62:48	21:16	24
4. «Амур»	23	11	2	10	37:31	22:18	24
5. «Автомобилист»	23	10	4	9	51:45	26:23	24
6. «Сахалин»	23	9	5	9	48:37	24:17	23
7. «Сибиряк»	22	11	1	10	27:28	17:16	23
8. «Иртыш»	23	10	2	11	44:45	30:25	22
9. «Луч»	23	11	0	12	50:49	25:20	22
10. «Старт»	23	8	4	11	56:54	24:23	20
11. «СКА» (Х)	23	6	7	10	64:57	27:28	20
12. «Томлес»	23	9	1	13	37:39	18:18	19
13. «Чкаловец»	23	6	2	15	50:59	22:37	14
14. «Аэрофлот»	23	5	3	15	42:57	18:33	13
15. «Шахтер»	23	4	4	15	49:62	12:23	12
16. «СКА» (Шэтэ)	23	2	4	17	58:76	14:25	8

АЖАГЛАЛТА: «Бүмбэгэ» гэhэн хүсэнэгтэ үгтэhэн тоонуудые игэжэ ойлгохо: түрүүшынхинь — нэмэлтэ сагтайгаар оруулагдаhан бүхы бүмбэгэ. Хоёрдохинь — 90 минутын туршада сохигдожо оруулагдаhан бүмбэгэнүүдэй тоо.

ДҮРБЭДЭХЕЭ КУБОГТА ХҮРТЭБЭ

Дээдэ-Онгостойн Улаан Бургааса нютаг шадар профсоюзно-комсомолой бүхэсоюзна намарай урилдаан үнгэргэгдэжэ, мүрысөөндэ Россин Федерациин 18 область, хизаар, автономито республикануудай команданууд хабаадалсаа. Манай республикын хүнгэн атледүүд 1971—1972 онуудта эндэ үнгэргэгдэhэн урилдаанда шалгаржа, дамжуулгын кубогта хүртөө бэлэй. Энэшье урилдаанда манай республикын суглуулагдамал командын гэшүүд айлшадтаа шүүгдэхээр бэшэ, зай бүхэндэ шанга тулалдаа үнгэргэжэ гараа гэжэ нэн түрүүн тэмдэглэхэ дуран хүрэнэ.

Эгээн түрүүлэн 1,5 километрэй зайда эдир басагад хамтадаа 34 хүн урилдаха болоhон байна. Урилдаха зоной олон байhан дээрэhээнь, эдэнэрые хоёр бүлэг болгоhон байгаа. Түрүүшын ээлжээндэ урилдагшадай дундаhаа Томско областиин Оля Леонтьева зайгаа 5 минута 12,4 секунда соо гаталжа эрхимлэбэ. Харин хоёрдохи ээлжээнэй урилдаанда гараhан Улаан-Үдын 42-дохи hургуулиин Надя Рычкова зайгаа 5 минута 2 секунда соо гаталжа, түрүү hуури эзэлбэ. Эрхүүгэй командын түлөөлэгшэ Таня Полякова эрхимлэгшэhээ табахан секундаар хожомдожо, хоёрдохи hуури эзэлхэ баатай болобо.

Техническэ мэргэжэл олгодог училищинуудай дундаhаа Эрхүүгэй, Улаан-Үдын, Омскын hурагшад шалгаржа, түрүүшын гурбан hуури эзэлбэ. Эдэнэр 3 километрэй зайда урилдаhан юм. Мүн эдир басагад 2 километрэй зайда урилдажа, үетэн нүхэдөө баясуулаа. Эндэ үнгэрэгшэ жэлэй урилдаанда хоёрдохи hуури эзэлhэн Томско областиин түлөөлэгшэ Тамара Федотова урилдаанай эхилэн сасуу бултанине ахижа гараба. Гэбэшье хүшэр зүргэтэй добо өөдэ гүйжэ гарахадаа, Новосибирскын спортсменкэдэ хүсэгдэшэhэниинь халагламаар байгаа hэн.

Табан километрэй зайда эдиршүүлэй дунда үнгэргэгдэhэн урилдаанда Эрхүүгэй Сергей Кушнаревтю хүрэжэ гүйхэ спортсмен байбагүй. Манай республикын суглуулагдамал командын гэшүүд — Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай студент Гамелян Гафаров, Леонид Дулянинов гэгшэд хоёрдохи, дүрбэдэхи hууринуудые эзэлээ. Эдэнэрэй удаа басагад гурбан километрэй зайда урилдахаар табигдаба. Эндэ манай командын түлөөлэгшэ Галина Зайцева абаhаар түрүүлбэшье, слашадаа бирабагүй. Ингээд байхадань, Буряадай АССР-эй командын түрүү hуури эзэлхын түлөө хэдэн очко дутаад байба. Эндэл — эрэшүүлэй дунда үнгэргэгдэхэ найман километрэй зайда түрүүлжэ гараха зорилго табигдаба. Урилдаанда гараhан СССР-эй спортын мастер Владимир Цыренов стартhаа абаад түрүүлжэ эхилбэ. Хэдэн километрэй үлеэд байхада, уласхоорондын классай спортын мастер, СССР-эй экс-чемпион Анатолий Верлан (Кемерово) гэгшэ манай Цыреновые ахижа гарахаар оролдобо. Зүгөөр энээниiень ойлгоhон Владимир Цыренов зайгаа шадамар бэрхээр гаталжа, түрүүлэн финишэй лентэ таhалаа. Хоорондын дүн гаргагдажа, Буряадай АССР-эй суглуулагдамал команда түрүү hуури эзэлжэ, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын кубок дүрбэдэхеэ абаба ха юм.

В. БАДМАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: урилдаанай зүргэ дээрэ.
П. БУРМАКИНАЙ фото.

САГАЙ УЛАРИЛ

Үнгэрhэн хоногой туршада Сэлэнгэ мүрэн нэмэжэ үргэлжэлhөөр байба. Хяагтын адагта долоон сантиметрээр нэмээ гэхэ гү,али 496 сантиметрэй тэмдэгтэ хүрэhэн байба. Мүн Новоселенгинск тосхон шадар Сэлэнгэ мүрэн 39, Улаан-Үдэ шадар 15 сантиметрээр нэмэжэ, 591 — 265 сантиметрэй тэмдэгтэ хүрэбэ. Кабанскын аймагай Никольское, Мурзино тосхонуудта хоногой туршада 9—5 сантиметрээр нэмэжэ, 236 — 319 сантиметртэ хүрэбэ.

Байгша оной сентябриин 13-hаа эхилжэ, Сэлэнгэ мүрэн татажа эхилхээр хүлеэгдэнэ. Жэшээнь, Хяагтын адагта энэ үдэр 5—10 сантиметрээр Сэлэнгэ hуубашье, Новоселенгинск, Улаан-Үдэ шадар үерэйнгөө уhа түлхиhөөр байха. Новоселенгинскдэ 613, Улаан-Үдэдэ 282 — 285 сантиметрээр Сэлэнгэ мүрэн нэмэхээр гэжэ хүлеэгдэнэ.

Республикын Хёлго, Сүхэ, Үдэ, Баргажан голнууд hүүлэй хэдэн хоногой туршада 3—10 сантиметрээр hуужа үргэлжэлhөөр.

Н. АФОНИНА,
Улаан-Үдын гидрометобсерваториин директор.

СПОРТЛОТО

Сентябриин 10-да Ужгородто үнгэргэгдэhэн «Спортлотогой» ээлжээтэ тиражда нимэ номернууд тудаа гэбэл: *36* (слалом), *3* (акробатика), *49* (даам), *20* (байдарка, каноэ), *14* (волейбол), *29* (парашютна спорт).

ЭРХИМ ВРАТАРЬНУУДАЙ НЭГЭН

Ороной эрхим класста наададаг хоккеистнүүдэй списогтэ Владислав Третьяк эгээл hүүлдэ бэшэгдэhэн байдаг. Юуб гэхэдэ, ворота эрхим hайнаар хамгаалдаг Владислав оронойманай эрхим гэгдэhэн юhэн клубуудай спортсменүүдэй дунда эгээл залуунь юм. Үнгэрэгшэ жэлэй намар Канадын хоккеистнууд нүхэр ёhоной уулзалга СССР-эй суглуулагдамал командатай үнгэргэхөөр ерээ hааб даа. Тиихэдэ Канадын тренер Вячеслав Третьягые харахадаа: «Энээхэн үхибүүн танай оронoй суглуулагдамал командын ворота хамгаалха юм гү?» гэжэ баhангаар хэлэhэн байгаа. Зүгөөр Канадын тренер командынгаа добтологшо Фрэнк Макковичта манай вратарь тухай хэлэhэн байгаа гү, али угы гү, тэрэ добтологшо СССР-эй Канадын хоккеистнүүдэй дунда эхилhэн наадавда шайба абамсаараа, гансаараа Третьягай урдаhаа гаража ерэбэ ха. Нэгэ талаhаань оройдоо 20-той залуу хүбүүн, нүгөөдэнь — Третьягай үшөө түрөөдүй байхада шайбатай танилсаhан, баян дүршэлтэй добтологшо байгаа бшуу. Зүгөөр манай вратарь тэрэнээ гоё-хоноор мэхэлжэ, сохиhон шайбыень амархаанаар тодожо абаа hэн. Тиин хэдэн удаа шангаар сохигдоhон шайбые манай вратарь шадамар бэрхээр барижа абаhан юм. Нааданай hүүлээр Канадын журналистнууд Владислав Третьягые эрхим вратарь гэжэ гурбан удаа нэрлээ бэлэй.

Вячеслав Третьяк оройдохоноо арбатай ябахадаа, ЦСКА-гай хоккеистнүүдэй hургуулиин шалгалтын комиссиин урда ерэжэ, шалгалта үгэhэн юм. Комиссиин составта хоккей hайн мэдэхэ хүнүүд олон байhан. Тэдэнэй дунда командын ахалагша тренер Анатолий Тарасов, тиихэ үедэ эрхим добтологшо гэгдэhэн Вениамин Александров болон оронойманай мэдээжэ мастернууд бии байба.

Мастернуудай класста орохын тула Вячеслав Третьягта табан жэл хэрэгтэй байгаа. Тиихэдэ тэрэниие гол вратаряар табяашьегүй hаань, ехэшүүлэй ворота хамгаалhан байна. Третьяк эндэ жэл тухай наадаад байхадаа, 1967—1968 онуудай нааданда hайнаар ворота хамгаалжа гарахадаа, алтан медальнууд тээшэ hарбайгаа hэн. Абаhаар тэрэ ехэшүүлэй дунда СССР-эй, удаань — эдиршүүлэй дунда Европын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө.

Третьяк 1971 он болотор хоёр командын ворота хамгаалжа ябаа. Харин 1969—1970, 1970—1971 онуудай туршада гурбан — ЦСКА, СССР-эй эдиршүүрэй суглуулагдамал, оронойнгоо сутлуулагдамал командануудай ворота хамгаалалсаhан байна. Зүгөөр Саппорода эхилхэ үбэлэй Олимпиин нааданай урда тээ воротагаа хэндэ хамгаалуулхабибди гэhэн асуудал гараагүй бэлэй. Тренернүүд Анатолий Тарасов, Аркадий Чернышев гэгшэд тансал Третьяк хамгаалжа шадаха гэжэ мэдүүлhэн байгаа. Тиин Саппорода үнгэргэгдэhэн Олимпиин наадан, мүн Канадын мэргэжэлтэй хоккеистнүүдтэй найма дахин уулзалга үнгэргэhэнэй удаа. Владислав Третьяк нээрээшье нэгэдэхи номерой вратарь гүулээ.

Нэгэтэ Владиславhаа, спорт шамда юу үгэнэб гэжэ асуухадамни, иигэжэ харюусаа hэн:

— Би спортоор hонирхоходоо, гансал медальнууд болон кубогта хүртэхые эрмэлзэдэг бэшэ, харин эрхим амжалта туйлахын хойноhоо оролдодог, тэрээндэ бэеэ hоридог, hурадаг байгааб.

«Эрхим хоккеистнүүдhээ айдаг гүш? гэжэ асуухада, Владислав иигэжэ харюусадаг: «Добтологшод намhаа айг лэ!» Мүнөө Третьяк физкультурын институтда hуралсажа ябана. Ерээдүйдэ тренерээр хүдэлхэ хүсэлэнтэй.

Спорт тэрэнэй hурахада түрүүшынь туhалагша болонхой. Третьяк практика гарахадаа, бүхы арга боломжоёо шадамар бэрхээр хэрэглэдэг юм. Жэшээнь, ЦСКА-гай эдиршүүлэй сүүр дээрэ гараад, hорилго хэжэ байхадань, Третьяк тэдэнэй хажууда ерэнхэй, эдиршүүлэй алдуу эндүүе заажа байдаг.

Владислав Третьяк 1972—1973 онуудай эрхим гурбан хоккеистнүүдэй дунда нэрлэгдэнхэй. Тиигэжэ эрхим командануудай хоккеистнүүдэй дунда эгээл залуу вратарь Владислав Третьяк эрхим вратарь гэгдэбэ.

Дмитрий РЫЖКОВ.
(АПН).

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: УЛААН-ҮДЫН СОВЕ[…]СКЭ ГУДАМЖАДА Б[…]РИГДАhАН «БАРГ[…]ЖАН» ГЭЖЭ ШЭ[…] ГОСТИНИЦА.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО — ХИЛЫН ГААНАhАА

БАГДАД

Ф. Кастро хани ёhоной хөөрэлдөөгөө дүүргэбэ

ТАСС

Кубын Республикын Революционно правительствын премьер-министр Фидель Кастро Ирагай Республикада хани ёhоной хөөрэлдөө хэжэ дүүргэбэ.

Ирагта ерээд байха үедөө Ф. Кастро Ирагай Республикын президент Ахмед Хасан Аль-Бакртай уулзажа хөөрэлдөө. Хүндэтэ айлшанай хүндэлэлдэ сайлалга хэгдэhэн байна.

Фидель Кастро Ханой ошохоёо сентябриин 11-нэй үглөөгүүр Багдадhаа мордобо. Ирагай Революционно командованиин соведэй түрүүлэгшын орлогшо Саддам Хусейн, Революционно командованиин соведэй гэшүүд ба бусад тусхай тушаалтад Багдадай аэропорт дээрэ Кубын Республикын Революционно правительствын премьер-министрые үдэшэбэ.

ДЕЛИ

Ф. Кастро Индидэ ерэбэ

ТАСС

Кубын Революционно правительствын премьер-министр Фидель Кастро сентябриин 11-дэ эндэ ерэбэ. Индиин премьер-министр Индира Ганди ниислэл хотын Палам гэдэг аэропорт дээрэ хүндэтэ айлшанаа угтаа.

ЛОНДОН

Тэмсэлдэ бодохо уряал

ТАСС

Великобританиин коммунис партиин гүйсэдхэхэ комитет ажалай түлөөhэ дээшэлүүлхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэхые оронойнгоо хүдэлмэришэн ангиие уряалба. БКТ-гэй генсоведэй хүтэлбэрилэгшэдэй правительстватай хэлсээ хэhэнэйнь hүүлээр БКТ-гэй онсо съезд зарлаха тушаа машина бүтээлгын промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэдэмэл профсоюзай генеральна секретарь Хью Скэнлон гэгшын эрилтые дэ[…]эхэ уряатайгаар Англиин коммунистнууд Британиин профсоюзуудта хандаба.

ОСЛО

Зүүнэй үзэлтэй хүсэнүүдэй амжалта

ТАСС

Сентябриин 9—10-да Норвегидэ үнгэргэгдэhэн парламентын hунгалта зүүнэй үзэлтэй хүсэнүүдэй амжалтаар дүүрээ. Даб дээрэ абтаhан баримтануудай ёhоор, стортингдо эдэнэр булижа гараа — 155 депутадай 78-ниинь эдэнэй тала баримталhан байна. Норвегиин хүдэлмэришэнэй парти 63 hуури абаа. Зүүнэй үзэлтэй хүсэнүүдэй нэгэдэмэл фронт — социалис hунгуулиин союз (Компарти энээндэ ородог) депутадай 15 мандат абаhан байна.

Стортингын хуушанай бүридэлдэ (150 хүн) буржуазна партинууд булюу байдалтай — 76 хүн байhан hаа, харин энэ hунгалта дээрэ 77 мандат абабашье, шэнэ бүридэлэй стортингдо булюу байдалаа алдаа.

БЕРЛИН

ШУХАЛЫН ШУХАЛА ЗОРИЛГО

ТАСС

Социализмын оронуудай гадаадын политикые тааруулан бэелүүлгэ — мүнөө сагай онсо шэнжэ болоно. Энэ политикын амжалтануудай ашаар шахардуу байдал hуларжа эб найрамдалай хэрэг илажа байнхай.

ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, Германиин либерально-демократическа партиин түрүүлэгшэ М. Герлах ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө энээн тухай мэдүүлээ. СССР-эй экономическа хүсэ шадал дэлхэй дээрэхи дэбжэлтэдэ, оршон байдалай зөөлэрэлгэдэ бага бэшэ туhа хүргэнэ гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Германиин либерально-демократическа парти эб этэй байхые хүсэгшэдэй бүхэдэлхэйн конгрессэй Москвада ехэ амжалтатайгаар үнгэргэхын тула, эб найрамдалай түлөө, шахардуу байдал hуларуулхын түлөө тэмсэлдэ оло ниитын бүхы хүсые, империализмда эсэргүү хараа бодол баримталдаг бүхы хүсэнүүдые элсүүлхын тула шухала бүхы юумэ Германиин либерально-демократическа парти хэхэ байха гэжэ ЛДПГ-эй түрүүлэгшэ мэдүүлнэ.

Московско конгресс КПСС-эй XXIV съездын хараалан дурадхаhан амгалан байдалай программые бүри хүсэд дүүрэнээр, тодорхойгоор, үрэ ехэтэйгээр бэелүүлгэдэ туhалха байха, — гэжэ М. Герлах мэдүүлбэ.

САНТЬЯГО

ХАРХИС ҮЙМӨӨН ЧИЛИДЭ БОЛОБО

ТАСС

Республикын хуулита правительствада эсэргүү сэрэгэй хархис үймөөн сентябриин 11-нэй үглөөгүүр Чилидэ үүсхэгдэбэ. Үймөөшэд тушаалhаа бууха эрилтэ президент Сальвадор Альендиин урда табиба.

Правительствые дэмжэдэг радиостанцинуудаар президент Альенде үгэ хэлээ. Али бүхы аргаар демократическа гуримаа хамгаалхаар шиидэнги байhан тухайдаа тэрэ мэдүүлээ. Тэрэнэй үгэ хэлэжэ байха үедэ үймөөшэдэй самолёдууд ордон дээгүүр бии болобо.

Арадай нэгэдэлэй бүлэгтэ ородог бүхы партинууд правительствые эрид дэмжэжэ байhан тухайдаа мэдүүлгэнүүдые хээ.

***

НЬЮ-ЙОРК (ТАСС). Информационно агентствэнүүдэй корреспондентнэрэй Сантьяго хотоhоо мэдээсэhэнэй ёhоор, гурбан янзын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командалагшад хунта байгуулаад, 24 часай турша соо тушаалhаа бууха эрилтэ республикын Президент Сальвадор Альендиин урда табиба. «Арадай нэгэдэлтэй холбоотой хэблэл, радио ба телевидени дамжуулгануудаа болюулха ёhотой. Тиигээгүй hаа, үгы хэгдэхэ. Улад зон гэр байраhаа гараха ёhогүй» гэжэ сэрэгэйхидэй мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Үймөөшэдэй самолёдууд Президентын ордон дээгүүр ниидэнэ.

Бүхы радио-дамжуулгануудаа, бүхы радио-холбоогоо дары болюулха, мүн телеграфна, телефонно холбоогоо таhалха эрилтэтэй захиралта үймөөшэдэй радиостанцинуудаар гүрэнэй ба энгэй бүхы компанинуудта дамжуулагдаhан байна. Оронoй аэропортнууд хаагдаа.

***

Сэрэгэй хунта Чилиин бүхы газар дээрэ онсо байдал, комендантын час соносхоо. Хүн зоной буу зэбсэг абажа ябахыень хорибо.

Агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй самолёдууд Президентын ордониие бомбодоо. Удаа тээнь үймөөшэдэй подразделенинүүд тэрээн худар добтолоо.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Информационно агентствэнүүдэй мэдээсэhэнэй ёhоор, Сантьягодахи Президентын ордон эзэлэгдээ гээд үймөөшэдэй мэдэлдэ байhан Чилиин радио соносхобо.

НЬЮ-ЙОРК

Чилидэхи сэрэгэй урбалта

ТАСС

Арадай нэгэдэлэй хуулита правительствада эсэргүү сэрэгэй урбалта Чилидэ хэгдэбэ. Агентствэнүүдэй мэдээсэhэнэй ёhоор, президентын «Ла Монеда» гэжэ ордониие үймөөшэд добтолон эзэлээд байна. Президент Альенде «бэеэ хорлоо» гэhэншүү мэдээсэлнүүдшье бии. Үймөөшэд президентын ордондо добтолходоо, бомбододог авиаци, артиллери хэрэглээ юм ха. Сэрэгэй хунта байгуулагдажа, Чилиин бүхы территори дээрэ онсо байдал соносхоо. Сэрэгүүд бүхы радио ба телефонно станцинуудые эзэлээ. Тиин Чили дэлхэйн бусад оронуудтай холбоогүй болонхой. Агентствэнүүдэй мэдээсэлнүүдэй ёhоор, Арадай нэгэдэлэй правительствын гэшүүдые, коммунистнуудые, социалистнуудые барижа хаажа байна.

АЛЖИР

ПРЕЗИДЕНТЫН МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Дүтын Зүүн зүгтэ тохёолдоод байhан бэрхэшээлтэ байдал эб найрамдалай хэрэгтэ аюул хүргэжэ болохо гээд Египедэй араб республикын президент Анвар Садат Алжирай телевиденеэр үнгэргэгдэhэн хөөрэлдөөндэ мэдүүлгэ хэhэн байна.

Суэцкэ каналые нээхэ талаар хэмжээнүүдэй нэгэн болгон, Дүтын Зүүн зүгэй бэрхэшээлтэ байдалые «зарим тэдыгээр гуримшуулха» тухай Израиль ба США-гай дурадхалые тэрэ буруушааба. Энэ асуудалай гол юумэнь гэхэдэ, каналай нээгдэхэ гү, али хаагдаха тухай бэшэ, харин эзэмдэгдээд байhан арабуудай газар дээрэhээ Израилиин сэрэгүүдые гаргалга, ээрхэг түримхэй ябуулга болюулха ба Палестинын асуудалнуудые шиидхэлгэ болоно гэжэ А. Садат мэдүүлээ. Египет ээрхэг түримхэйшүүлдэ араб газарай зааханшье хубиие үгэхэгүй, Палестинын араб арадай эрхэ сүлөө тухай асуудалаар наймаа хэхэгүй гэжэ президент үшөө дахин онсо тэмдэглээ. Египет үнэн зүб хэрэгэй үндэhэ hуури дээрэ Дүтын Зүүн зүгтэ амгалан байдал тогтоохые оролдоно гээд А. Садат мэдүүлбэ.

НЬЮ-ЙОРК

США-дахи ангиин байлдаанууд

ОТТАВА

Буhалгаалагшадта эсэргүү мүрдэлгэ[…]

Р. НИКСОН ҮГЭ ХЭ[…]

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕ[…]

УНШАГШАДАЙ АНХАРАЛДА!

1974 оной бүхы газетэ, журналнуудта за[…] абалга сентябриин 1-hээ республикын нютаг[…] хэндэ эхилбэ.

Аймагуудай «Союзпечать» агентствэнүүдтэ, х[…] хеэ холбооной бүхы отделенинүүдтэ, предпр[…] ба эмхи зургаануудай, колхоз болон совхоз[…] хэблэл тарааха ниитын түлөөлэгшэдтэ захил[…] болохо.

«Буряад үнэн» газетын жэлэй сэн — 6 түхэри[…] hарын — 3 түхэриг.

Үндэhэн хэлэн дээрээ гарадаг «Буряад үнэн» [га]зетэ захихаяа бү мартыт!

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «hү үйлэдбэрилгые онсо анхарха» түрүү бэшэг. «Шиидхэхы, гурбадахи: мүрысөөнэй туужа бэшэг.»

Хоёрдохи хуудаhанда «Хото, городуудhай бүри hайхан болог лэ!» — В. Черныш гэгшын статья. «Партийна комитедүүдэй пленумүүдhээ» — суглуулбари. Орон доторнай.

Гурбадахи хуудаhанда «Хүүгэдэй амаралта — ехэшүүлэй анхаралда» — В. Гавриловагай статья. Хилын саана. АПН-эй материал.

Дүрбэдэхи хуудаhанда Нютаг нютагай hонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна: 17.05 — «Семнадцать мгновений весны» — телевизионно уран hайханай фильм (5-дахи сери). 18.15 — 19.00 — Забhарлалга.

«Орбита» харуулна: 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

Улаан-Үдэ харуулна: 19.30 — Телепанорама. 19.50 — Концерт.

«Орбита» харуулна: 20.15 — «Свердловско область Эхэ орондоо элидхэнэ». КПСС-эй Свердловско обкомой нэгэдэхи секретарь Я. П. Рябов дамжуулгада хабаадалсаха. 21.00 — 21.10 — Забhарлалга. 21.10 — «Свой» — уран hайханай фильм.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна: 19.30 — Концерт.

Улаан-Үдэ харуулна: 20.15 — «Живой труп» — уран hайханай фильм (1-дэхи сери).

□ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР □ Н-00567. Заказ №[…]